

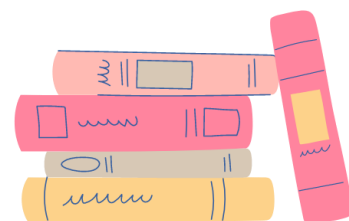

Capitol 3

Ghid de activități privind îmbrățișarea diversității și stimularea dinamicii la nivelul clasei

Autor
Ana Clara Grecu

CUPRINS

Argument introductiv.....	3
Integrare sau Incluziune?.....	4
Fermeții iubirii.....	7
Emoția poveștilor.....	21
Conflictele ca oportunități de învățare.....	31
Separat sau împreună?.....	40
În loc de final, câteva gânduri și experiențe personale.....	47
Bibliografie.....	50

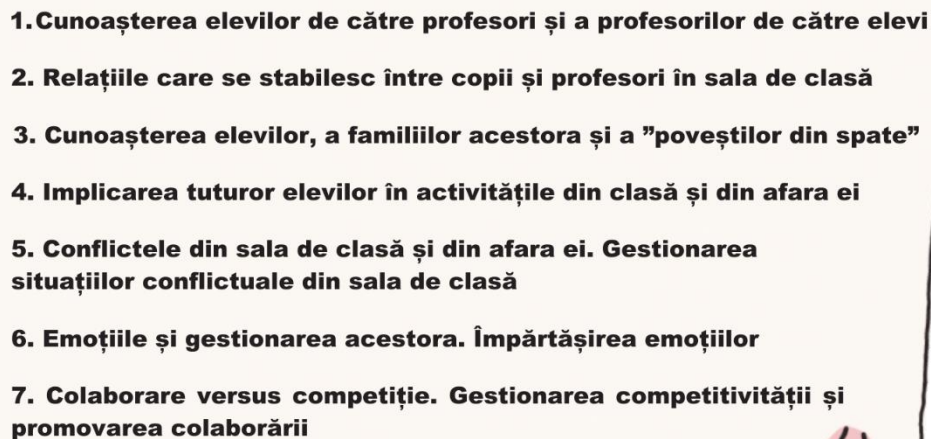
ARGUMENT INTRODUCATIV

Materialul de mai jos vine în întâmpinarea tuturor profesorilor, indiferent de materia predată, care își doresc să facă din sala lor de clasă un mediu plăcut și sigur pentru elevi și pentru ei înșiși. El a fost scris cu credința puternică că se poate, că depinde de fiecare dintre noi cum alegem să dăm și ce alegem să sădăm în inima noastră și a celor pe care-i educăm.

În acest material veți găsi informații și jocuri pe care le puteți desfășura cu elevii pentru a asigura o bună dinamică a claselor cu care lucrați. Numeroase studii de specialitate discută despre indicatori ai eficienței managementului clasei, oferă diverse perspective și premise asupra managementului clasei, menționează analiza funcțională a comportamentului, managementul problemelor disciplinare, strategii de management comportamental, prevenția comportamentelor indezirabile și alte concepte pe care cu toții le-am studiat de-a lungul timpului.

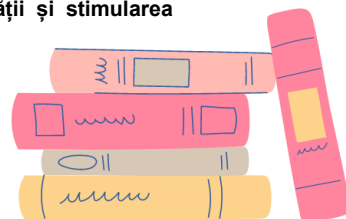
Bazându-mă pe experiența de lucru cu copii de toate vârstele, am grupat teoria legată de managementul clasei în funcție de relevanța pe care eu cred că o au în asigurarea unui mediu incluziv al clasei, astfel:

-
- 1. Cunoașterea elevilor de către profesori și a profesorilor de către elevi**
 - 2. Relațiile care se stabilesc între copii și profesori în sala de clasă**
 - 3. Cunoașterea elevilor, a familiilor acestora și a "poveștilor din spate"**
 - 4. Implicarea tuturor elevilor în activitățile din clasă și din afara ei**
 - 5. Conflictele din sala de clasă și din afara ei. Gestionarea situațiilor conflictuale din sala de clasă**
 - 6. Emoțiile și gestionarea acestora. Împărtășirea emoțiilor**
 - 7. Colaborare versus competiție. Gestionarea competitivității și promovarea colaborării**

Am integrat în materialul de față o serie de activități¹ pe care profesorii le pot realiza la clasă, indiferent de materia pe care o predau. Activitățile sunt descrise pe larg și pot fi utilizate ca atare sau pentru inspirație în funcție de nevoile identificate la clasele cu care lucrați

¹ În cazul în care vreți să contribuiți la îmbunătățirea acestui material, vă rugăm să ne trimiteți ideile dumneavoastră de activități, pe adresa office@raa.ro, menționând la subiect "Pentru Ghid activități privind îmbrășisarea diversității și stimularea dinamicii la nivelul clasei".

INTEGRARE SAU INCLUZIUNE?

Devine tot mai clar că trebuie să facem o schimbare și că, de cele mai multe ori – dacă nu de fiecare dată, schimbarea stă în puterea noastră și poate fi făcută pas cu pas în clasele cu care interacționăm. Întrebarea este, de unde și cum să începem? Probabil, de la a avea clar în mintea noastră diferențele dintre *integrare* și *incluziune*. Dicționarul Explicativ al Limbii Române definește termenul "**integrare**" ca „acțiunea de a include, îngloba, încorpora, armoniza într-un tot”, iar din punct de vedere sociologic, ca ”sudarea și armonizarea elementelor unui grup social în condițiile intensificării și creșterii frecvenței contactelor dintre membrii grupului dat, sau ale acceptării în sânul lui a unor sisteme unitare de valori, norme, aprecieri, determinate de interesele comune și de condițiile de viață asemănătoare”. (<https://dexonline.ro/definitie/integrare/definitii>)

În școlile de masă, prin integrare, elevii sunt asimilați acestora, ei adaptându-se regimului școlilor respective, fără ca școlile, la rândul lor, să se schimbe pentru a veni în întâmpinarea diversității elevilor care le compun. Integrarea școlară presupune ca elevul să aibă o atitudine favorabilă față școala pe care o frecventează, efortul lui față de munca de învățare să fie consolidat de o puternică motivație intrinsecă, solicitările formulate de școală să fie în concordanță cu posibilitățile elevului de a le rezolva, randamentul școlar să fie unul continuu.

Patrick Daunt remarcă în interiorul integrării școlare aceste etape sau moduri ale integrării:

Integrarea fizică

Încadrarea copiilor într-o instituție școlară obișnuită

Integrarea funcțională

Participarea elevilor la un proces comun de învățare

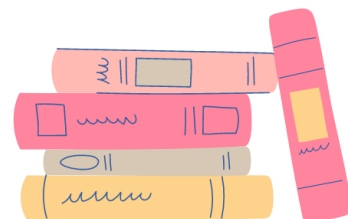
Integrarea fizică

Stabilirea și dezvoltarea de relații și inter-relații în interiorul grupului și presupune participarea activă a elevului

Integrarea societală

Se manifestă atunci când elevul integrat în grup dobândește sentimentul de apartenență și participă deplin la comunitate, își asumă roluri

(Patrick Daunt – “Integrarea în comunitate a copiilor cu cerințe educative speciale”, Ministerul Învățământului & Reprezentanța UNICEF în România, 1996, p.17).

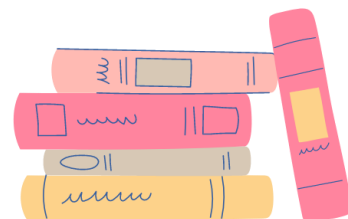

Pentru a încerca să aflăm, pe de altă parte, ce este **incluziunea**, cea mai frumoasă definiție din DEX este dată de definiția matematică, care o vede ca pe o "relație între două mulțimi care au proprietatea că orice element al uneia este un element al celeilalte". Pornind de aici, reiese că incluziunea înseamnă acceptarea de către școli a tuturor copiilor, indiferent de apartenența socială sau etnică, indiferent de religie, naționalitate, rasă, limbă sau sex. Dar școala face deja asta, am putea spune. Sigur, doar că incluziunea nu înseamnă doar să facem aceste lucruri la nivel declarativ, ci presupune și ca:

- ★ Fiecare elev și fiecare cadru didactic să fie valorizat **egal**.
- ★ Gradul de participare a elevilor la activități culturale, comunitare și curriculare să fie crescut, reducându-se excluderea de orice astfel de tip de activitate.
- ★ Școlile să-și redefinească politicile, practicile și culturile astfel încât să poată răspunde diversității elevilor pe care-i școlarizează.
- ★ Barierele de învățare și participare să fie reduse pentru **toți** elevii, nu doar pentru cei cu cerințe educaționale speciale.
- ★ Schimbarea opticii în ceea ce privește diferențele dintre elevi prin perceperea acestora ca **resurse de învățare** și nu ca probleme de rezolvat.
- ★ Recunoașterea dreptului fiecărui elev de a învăța în localitatea sa.
- ★ Îmbunătățirea condițiilor școlilor în beneficiul elevilor și a profesorilor.
- ★ Reafirmarea rolului pe care școala îl are în comunitate, în promovarea valorilor și a realizărilor din cadrul acesteia.
- ★ Crearea și stimularea relațiilor de sprijin mutual dintre școală și comunitate.
- ★ Recunoașterea incluziunii școlare ca premisă a incluziunii sociale.

Suntem interesați cu toții să ne facem meseria pe care am ales-o cât mai bine și, cu siguranță, ne dorim să îmbrățișăm aceste principii, să le ducem cu noi în fiecare sală de clasă în care intrăm, ne dorim să facem fiecare școală un loc cât mai primitor, astfel încât fiecare copil în parte să crească frumos, știindu-se apreciat și ajutat. Suntem interesați, dar uneori sau de cele mai multe ori poate, nu știm ce am putea face, concret. Cum pot eu, de exemplu, să ating aceste deziderate într-o singură oră pe săptămână pe care o am la o clasă? Cum pot să parcurgă materia peste care trebuie să trec galopând pentru că, nu-i așa, este subiect de examen și există o presiune pe care managerul școlii, părinții și comunitatea o pun asupra mea voit sau nu, dar să le dezvolt în același timp acest sentiment de apartenență, de incluziune elevilor mei?

Educația începe în cadru formal încă de la cea mai fragedă vârstă și continuă până la absolvirea masteratului sau a doctoratului, în unele cazuri. Adică durează foarte mulți ani. În toți anii aceștia, zeci de profesori modelează puțin câte puțin sufletele și mințile celor cu care vin în contact. Modelează și creează conexiuni indestructibile.

Începând cu grădinița și continuând cu învățământul primar, dezvoltarea inteligenței emoționale ar trebui să fie cea care primează în formarea unor abilități de viață. De ce? Pentru că pe tot parcursul vieții noastre, ca ființe umane, relaționăm. Constant și continuu. Învățarea, spun multe cercetări în domeniu, se produce cel mai sigur, prin atașament, iar atașamentul se întâmplă atunci când dezvoltăm relații sănătoase cu cei din jur. Când suntem umani, empatici și avem compasiune.

Elevii noștri se atașează de oamenii care-i fac să se simtă bineveniți în sala de clasă, care le zâmbesc și îi muștră cu blândețe dar și cu hotărâre, de oamenii care le înțeleg durerea de a fi pierdut animalul de companie – care poate că era singurul lor prieten, de oamenii care-i întrebă și vor cu adevărat să știe dacă le merge bine, dacă au mâncat ceva cu o seară înainte, sau dacă au reușit să adoarmă fără frica de a fi agresați. Elevii noștri privesc către noi și învață cum să se poarte față de un coleg nou venit, care poate e dezorientat, rănit, tulburat și nu știe cum să-și exprime altfel durerea decât prin comportamente negative. Ei ne privesc reacțiile și învață cum să se poarte cu X a cărei mamă mătură prin oraș, că e de etnie romă și singurul loc unde a găsit de muncă e la amenajarea spațiilor verzi. Și nu că ar fi o rușine să muncim!

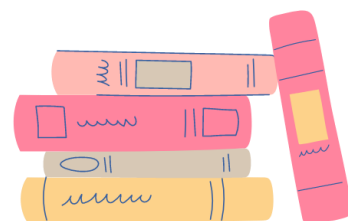

Noi le arătăm, zi de zi, care este înțelesul cuvântului incluziune, nu prin ceea ce predăm, ci prin ceea ce facem, prin propriile noastre comportamente și prin deciziile de zi cu zi. De la noi învață cum să facă față emoțiilor care-i copleșesc, de la noi învață să pună în cuvinte gândurile și sentimentele lor. V-ați gândit vreodată cât de puternică e învățătura aceasta, pe care, de fapt, nu o predăm? V-ați gândit vreodată câtă încărcătură emoțională poartă fiecare gest, fiecare privire?

Degeaba i-am integrat fizic pe copii în școală, dar nu am creat acel climat de siguranță, de încredere, de apartenență, dacă copiii nu simt că acela este locul lor, că sunt văzuți și validați pentru simpla performanță de a fi azi mai bun decât ieri.

Sigur, acesta este un proces de durată, un proces în care ar trebui să fim toți implicați: educatori, învățători, profesori. Ca o rețea, ca o plasă întinsă deasupra prăpastiei unei vieți lipsite de sens, deasupra analfabetismului emoțional, deasupra unei școli care tinde să-și piardă sufletul. Haideti să privim acest proces ca pe un "trebuie" al fiecăruia dintre noi, indiferent de materia pe care o predăm, indiferent de orele multe sau prea puține petrecute în fața copiilor.

Creați un lanț al cunoașterii copiilor pe care-i preluați; educatori, povestiți învățătorilor despre fiecare copil în parte, despre aspirațiile și fricile lui, despre nevoile lui, despre familia lui. La rândul vostru, învățători, după ce ați pus tot sufletul în cei cinci ani împreună, dați mai departe profesorilor informațiile. Spuneți-le de ce X e mereu trist: nu și-a cunoscut părinții; de ce cu Y nu te poți înțelege azi: tatăl a spart toate geamurile noaptea trecută și el a dormit cu teama că o să-i dea pe toți afară din casă. Povestiți despre Z: da, are tot ce-i trebuie, ba și pe deasupra, dar nu are exact ce e mai important – părinți care să-l vadă, cărora să le pese.

Multe probleme vin o dată cu copiii din clasele la care predăm și da, aveți perfectă dreptate, e imposibil să ajungem la toți. Dar atunci când ceva se întâmplă în clasă, atunci când un copil are un comportament ce poate părea oricum, doar bun nu, încercați să vedeți ce e dedesubt. Încercați să cunoașteți, să înțelegeți, să descoperiți. Și, poate veți ajunge la acel mic sâmbure care are nevoie doar de un pic de dragoste, un pic de "te văd, ești important pentru mine" ca să crească și înflorească. Încercați să formați un climat al clasei în care toți la un loc și fiecare în parte se simte util, se simte parte, se simte apreciat. Toți, inclusiv dumneavoastră!

FERMENȚII IUBIRII

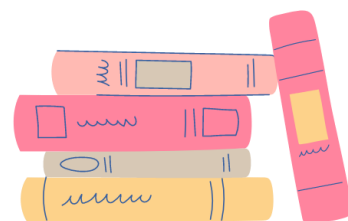
Dacă cineva v-ar pune acum să închideți ochii pentru o clipă și v-ar ruga să vă amintiți, din perspectiva de profesor, școala în care v-ați simțit cel mai rău, ce i-ați răspunde? Dacă vi s-ar spune să vă gândiți la clasa în care nu vă place să intrați și să predați, la ce clasă v-ați gândi? Și dacă vi s-ar cere să spuneți cine este de vină că în clasa X nu vă puteți desfășura orele așa cum ați dori, pe cine ați da vina?

Școala ar trebui fie un loc în care cu toții, profesori și elevi, simțim bucuria colaborării și a incluziunii. Un loc în care să intrăm cu zâmbetul pe buze și să ieșim cu mai multă mirare și mai multă dorință de a studia, de a afla, de a împărtăși. Școala ar trebui să fie o oază de cunoaștere și un loc în care nu există teamă, etichetare, bullying, depresie. Ar trebui să fie o fereastră deschisă spre năzuință și succes, spre cunoaștere și autocunoaștere, spre strălucirea ființei umane.

Noi, profesorii, educatorii, suntem fermenții și ființele răspândirii iubirii între oameni. În educație, mai importantă decât puterea este iubirea, mai importantă decât pedepsele și recompensele este comunicarea. Ca profesori, este esențial să știm și să fim convinși de faptul potrivit căruia *cu un cuvânt rău și cu o faptă rea și pe cei buni îi facem răi, după cum cu un cuvânt și cu o faptă bună și pe cei răi îi facem buni.*

Albu, G., 2013a, p. 200

Școala este, fizic, o clădire care adăpostește mai multe clase. Fiecare clasă este formată dintr-un număr de profesori și copii, suficient de mulți cât să provoace, cât să ceară soluții pentru problemele care apar. Și apar, fiindcă fiecare din cei care trec ușa clasei, vine cu propria lui poveste, cu propriile frustrări, cu propria putință sau neputință.

Cum am putea să armonizăm toate viorile pentru ca sublimul concert al învățării să se audă cu adevărat, să fie vibrant și să umple, rând pe rând, toate sălile, toată școala? Căci n-avem, nu-i așa, prea mult timp de repetiții, n-avem ore suficiente cât să ne acordăm împreună și, din păcate, uneori nu mai avem încredere că putem schimba ceva cu adevărat. Și totuși... Dacă e adevărat că tonul face muzica, am putea spune și că tonul face ...școala?

Suntem persoane sociale, iar învățarea se petrece atunci când ne întâlnim și ne împărtășim cunoștințele, experiențele. Ca întâlnirea să fie una benefică de ambele părți, avem nevoie de un anumit climat în care să simțim bucuria colaborării, să știm că suntem în siguranță, că putem greși fiindcă aceasta e doar o cale de a crește împreună.

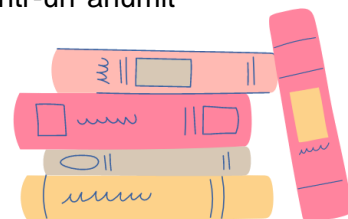
Când vorbim despre școală, rareori vorbim despre climatul școlar. Și mai puțin vorbim despre relațiile care fac ca acest climat să existe. Actul predării este bazat în totalitate pe relațiile care se stabilesc nu numai între profesori și elevi, dar și între elevii unei clase, deci buna funcționare a clasei depinde foarte mult de relațiile pe care le cultivăm cu elevii noștri.

Când relațiile care se stabilesc între profesor și elevi sunt pozitive, copiii vor fi determinați să adopte comportamente dezirabile, să se ridice la așteptările profesorului, să fie motivați intrinsec. În același timp, unitatea și coeziunea grupului va crește, performanțele școlare se vor îmbunătăți, climatul va fi unul bazat pe respect și încredere. Când, însă, relațiile sunt negative, copiii vor dezvolta reacții de respingere amplificând comportamentele indezirabile.

Percepția pe care elevul o are asupra noastră va determina influența pozitivă sau negativă asupra colectivului pe care îl îndrumăm. Statutul nostru în fața clasei va fi dat de competență, de calitățile noastre psihopedagogice, de felul în care relaționăm cu clasa. Calitatea și densitatea relațiilor profesor-elev au influență decisivă asupra evoluției copilului, asupra succesului său școlar. Dacă oferim căldură emoțională, înțelegere, toleranță și disponibilitate, atunci vom construi o relație armonioasă cu elevul, pentru că „în construcția identității sociale a copilului, adulții trebuie să-și asume rolul de model de comportament și pe cel de persoană care hotărăște structuri și limite adecvate pentru comportamentul copilului” (Albu, G., 2013a, p. 191).

Când vorbim despre climatul clasei, poate ar fi interesant să ne amintim de profeția de autorealizare a lui Thomas care spune că, *“dacă oamenii consideră o situație ca reală, ea devine reală prin consecințe”*. Să ne gândim acum ce ar însemna acest lucru pentru un copil care are potențial de creștere și de învățare dar nu a fost susținut prin relații sănătoase, empatie și prin stabilirea de așteptări înalte ci, dimpotrivă, i s-a întărit un comportament negativ atât de mult și de des, încât a devenit o certitudine. El **știe** că este un copil rău, că nu poate mai mult, că nu se așteaptă nimic bun de la el și trebuie să dovedescă zilnic acest lucru, nu-i așa?

Cum ar fi însă dacă noi, adulții, am transmite clasei întregi și fiecărui copil în parte că se poate mai mult, că se poate mai bine, că suntem lângă ei mereu, că suntem acolo pentru a-i sprijini, pentru a-i ajuta să devină o versiune mai bună a lor, că nu-i etichetăm în buni sau răi, în deștepți sau proști, în bogați sau săraci, că nu-i privim altfel pentru că vin dintr-un anumit

mediu sau au altă religie, că au altă culoare a pielii? Cum ar fi dacă am trece peste aroganța de-a ne considera un fel de zei fiindcă avem o catedră între noi și ei și am coborî, umil, în băncile lor, am preda cu fascinație și bucurie, am preda cu inima, cu conștiința vie că avem în față suflete, vieți în formare, lut în care orice amprentă lăsăm, va dura?

Rita Pierson spunea într-un celebru discurs TED Talks Education că "fiecare copil are nevoie de un campion, de cineva care să creadă în el", de cineva care să-i spună că poate să ajungă oriunde își dorește. De ce n-am fi noi acești campioni? De ce nu am transforma fiecare clasă cu care interacționăm într-un loc sigur și plăcut, în care toți să simtă că aparțin grupului, că pot colabora și învăța autentic, că sunt apreciați și văzuți în aceeași măsură, să simtă că pot greși și o pot lua de la capăt fără să fie ridiculizați în fața colegilor, că profesorul este cu adevărat un mentor, un facilitator, un sprijin?

[Rita Pearson: Fiecare copil are nevoie de un campion](#)

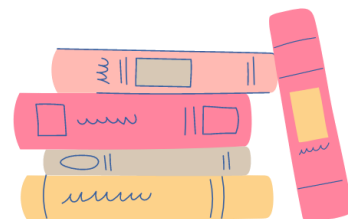
Haideți să încercăm să construim un climat al clasei bazat pe cunoaștere și autocunoaștere!

Oare ce-și doresc copiii de la dascălii lor? Cum definesc ei *profesorul model*, ce au nevoie să fim pentru ei o dată intrați în sala de clasă? Iată un răspuns oferit de un elev la această întrebare:

"Poți spune despre un profesor că este bun dacă știe, în primul rând, **să țină în frâu** toată clasa, **să trezească interesul elevilor** prin felul în care predă. Trebuie să știe cum **să-i facă** și pe ceilalți **să înțeleagă** și **să le insufle o pasiune** pentru obiectul pe care îl predă sau cel puțin să-l determine să fie curios. Un profesor bun trebuie să fie **și prieten** cu elevii, nu numai "superior", să știe **cum să le vorbească**, **să aprecieze adevărata valoare a elevului**, să nu cedeze văicărelilor, dar **să nu facă exces de autoritate**, **să nu reacționeze la supărare** (cu stiloul în catalog). Un lucru e sigur: pasiunea pentru profesie contează foarte mult."

[Modul 7 Management educational.pdf](#)

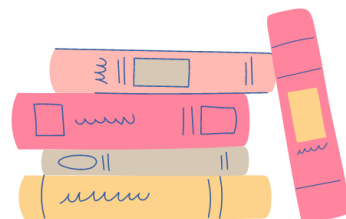
Să apreciem adevărata valoare a fiecărui elev presupune să-l cunoaștem pe fiecare în parte, să știm care este mediul din care vine și cum face față provocărilor de zi cu zi. E dificil într-o clasă cu peste 30 de elevi, când ne întâlnim doar o oră pe săptămână cu ei, nu-i așa? E dificil, dar nu imposibil! Uneori, cinci minute de relaționare și de conectare autentică, pot aduce beneficii neașteptate. De asemenea, cunoașterea clasei/claselor prin discuții cu învățătorii/diriginții, ne pot ajuta să înțelegem și să ne bucurăm de diversitatea acesteia, să desfășurăm activități pline de sens, să simțim implicarea elevilor, să simțim împlinire ca dascăli.

”Living Democracy” dezvoltat ca resursă educațională gratuită sub egida Uniunii Europene, ne propune o serie de întrebări de reflecție care să ne ajute să înțelegem mai diversitatea în învățare. Nu numai că putem adapta și individualiza predarea, dar ne putem apropia de ei, putem să înțelegem mai bine problemele cu care se confruntă, putem crea o relație autentică, de creștere în ambele sensuri.

Când preluăm o clasă nouă, ne putem ghida după următoarele întrebări:

- *Cum să iau în considerare abilitățile și cunoștințele elevilor?*
- *Ce știi despre clasa mea?*
- *Ce caracteristici ale clasei ar trebui să am în vedere și să reacționez la ele?*
- *Cum vreau sau cum trebuie să conduc clasa (comunicare, comportament social, relații perturbate etc.)?*
- *Cum este atmosfera în clasă (evoluția grupurilor, legarea de prietenii, outsiders etc.)?*
- *Ce convenții trebuie respectate (limbaj, datorii, așezare în bănci, reguli ale interacțiunii sociale, ritualuri, ocazii speciale, ceremonii și petreceri etc.)?*
- *Care este mărimea și structura clasei (gen, varietate multiculturală etc.)?*

Un climat al clasei în care cu toții – profesor și elevi, să ne simțim în siguranță, acceptați și prețuiți, poate fi construit mai ales prin atitudinea pe care noi, ca profesori, o avem față de această diversitate care da, e adevărat, uneori poate să ne epuizeze și să ne dea senzația că totul este în zadar. Dar, oare chiar este? Oare ne-am dezumanizat atât de mult în relația cu copilul încât nu mai vedem nevoia lui de apartenență? Oare ne-am îngropat atât de mult în hârtii și dosare încât am uitat la ușa clasei chiar ce era mai important: sufletul celui pe care trebuie să-l educăm? Să-l educăm, nu doar să-l instruim! Cunoașterea reciprocă, împărtășirea de experiențe, umanizarea profundă a actului didactic, iată acțiuni care nu pot să ne aducă decât echilibru, respect, bună înțelegere și colaborare, acțiuni care redau școlii locul de pilon, de templu al cunoașterii, care redau bucuria învățării. Educația nu poate fi făcută decât cu foarte multă dragoste, cu aplecare gingașă asupra fiecărui copil, oricâtă energie ne-ar costa, oricât de epuizant ar putea deveni, pentru că, la finalul zilei, victoria va fi a tuturor, împlinirea va fi a tuturor.

Tony Robbins vorbește despre existența a șase nevoi umane pe care încercăm să le satisfacem. Acestea sunt:

**nevoia de iubire și de
conectare cu ceilalți**

**nevoia de creștere,
nevoia de siguranță**

**nevoia de diversitate și
de incertitudine**

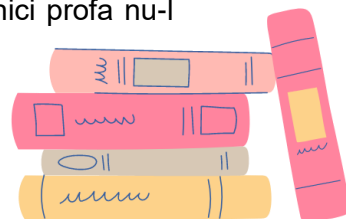
nevoia de a fi important

nevoia de a contribui

În orice interacțiune umană aceste nevoi se manifestă, de obicei, împreună, ceea ce face dificilă descifrarea mesajului real din spatele unui comportament. Dacă ne gândim la comportamentele observate în sala de clasă putem vedea mai clar că acestea au, ca și punct de pornire, una sau mai multe dintre nevoile enunțate, nevoi care nu au fost împlinite. Ross Campbell, în cartea sa, "Educația prin iubire", compară aceste nevoi cu un rezervor emoțional care se golește atunci când copilul nu primește suficientă dragoste și atenție. O dată golit, copilul va încerca să și-l umple oricum, apelând chiar și la atenția negativă a adultului.

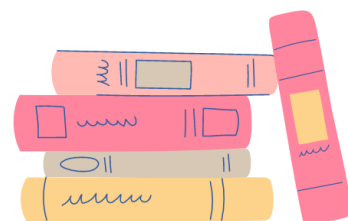
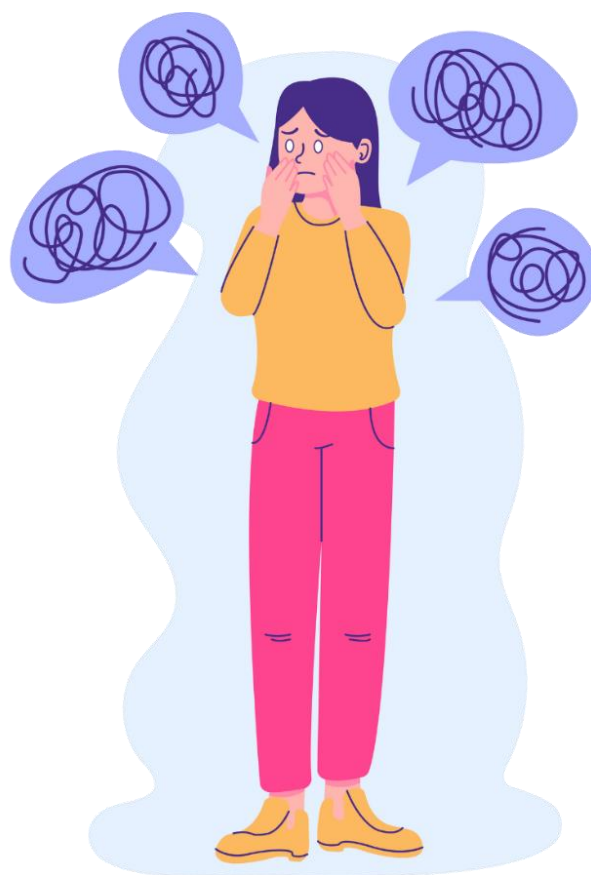
Adelina este clasa a șaptea. De ea se tem până și băieții. Deranjează toate orele, fumează în pauze și este agresivă cu profesorii. Toți se plâng dirigintei, care se simte depășită de situație. Într-una din zile, profesoara care urma să intre la ultima oră s-a îmbolnăvit și a trebuit ca altcineva din școală să o suplinească. O cunoștea pe față din descrierile colegilor, dar nu mai avusese ore până atunci la acea clasă. Din prima clipă, Adelina a început să testeze limitele noii venite. În timp ce colegii ei lucrau, fata îi deranja, punea muzică pe telefon, o sfida pe profesoară. Aceasta a invitat-o la catedră, alături de ea și a întrebat-o calm ce își dorește, de fapt. Adelina și-a schimbat imediat atitudinea și a început să povestească despre dorința ei de a continua studiile la un liceu sportiv și despre certurile nesfârșite de acasă, mama opunându-se categoric. Pentru prima dată, poate, acel copil și-a împlinit nevoia de conectare, nevoia de a fi văzută, nevoia de creștere și de siguranță.

Uneori tindem să îi vedem pe elevii din fața noastră prin ochii celorlalți. Astfel, putem crea stereotipuri judecându-i după anumite imagini mentale, înainte de a încerca măcar să-i cunoaștem. Dacă aceste stereotipuri se transformă în prejudecăți negative, vom avea un climat ostil în sala de clasă. Atitudinea noastră față de unul sau mai mulți copii va fi preluată de ceilalți, care vor simți că le întărim comportamentul, pentru că, nu-i așa, "nici profa nu-

place pe X, și ea/el știe că Y oricum nu poate mai mult, l-a pus în ultima bancă, deci nu merită să-l băgăm în seamă”. Clasele de început de ciclu sunt, în general, asociate cu riscul de a dezvolta astfel de atitudini, mai ales atunci când elevii nu se cunosc dinainte, se cunosc insuficient sau au deja formate imagini distorsionate ale viitorilor colegi.

Etichetarea vine și cu teama de a fi criticați de profesor sau de colegi, teamă care îi poate paraliza. Simțind frica de a fi ridiculați copiii aceștia își închid orice cale de interacțiune în grupul din care fac parte. Poate că adevăratul motiv al acestor temeri să fie nivelul scăzut al stimei de sine pe care o au, rușinea, frica, lipsa de încredere în ceilalți sau un tip de abilitate emoțională care nu a fost dezvoltată corespunzător în mica copilărie. Tocmai de aceea, înainte de a le pune orice fel de etichete, trebuie să le cunoaștem povestea. Pentru a se simți valoros, un elev are nevoie de acceptarea grupului și de un anumit fel de a se vedea pe sine însuși. Nu suntem toți la fel, nu gândim și nu simțim la fel, dar tocmai acest "altfel" aduce în clasă tot atâtea oportunități de învățare, de exersare a compasiunii, a bucuriei de a dăruia. Să-i învățăm pe copii cât de periculoase pot fi stereotipurile, să-i învățăm despre valori, drepturi, perceperea celorlalți, egalitate. Orice i-am învăța, însă nu va avea nicio valoare dacă atitudinea noastră față de fiecare elev nu va fi una care să reflecte ceea ce spunem.

Denumirea activității: Vedetă pentru o oră

Puteți realiza activitatea de mai jos la clasele a Va sau în situația în care preluați o clasă nouă. Dacă timpul nu vă permite, puteți adapta activitatea la nevoile fiecărei clase. De exemplu, după alegerea "vedetei" alocăți 5 minute pentru ca elevii să adreseze cât mai multe întrebări colegului

Scopul activității:

- Intercunoaștere și comunicare

Resurse:

- Materiale: coli de scris, culori, bilețele cu numele fiecărui copil din clasă, o cutie, eșarfă
- Temporale: 45 minute

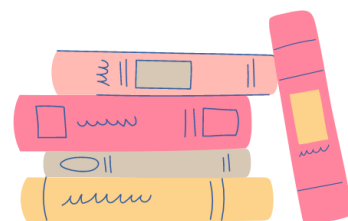
Desfășurarea activității:

- Puneți bilețelele cu numele copiilor într-o cutie, bol etc.
- Legați un copil la ochi și rugați-l să extragă un bilet din cutie.
- Copilul al cărui nume a fost extras va fi desemnat vedeta clasei pentru o oră și va da un interviu.
- Înainte să înceapă să povestească despre sine, restul copiilor sunt anunțați că vor avea ca sarcină să-i dăruiască vedetei la final un cadou desenat de ei.
- Pentru ca darul să fie personalizat, rugați elevii să fie atenți la tot ce povestește colegul desemnat vedetă pentru o oră.
 - Oferiți elevilor posibilitatea să-i pună colegului câteva întrebări. De ex:
 - Aș mai vrea să știu dacă îți place să faci drumeții;
 - Mi-aș dori să mai știu dacă îți place să mergi cu bicicleta sau rolele etc
- Copilul desemnat vedetă pentru o oră va fi chemat în fața clasei și va povesti despre el orice dorește să împărtășească cu colegii (de exemplu: culoarea preferată, mâncarea preferată, jocul preferat, animalul de companie pe care îl are acasă sau pe care și l-ar dori etc.)
- După ce timpul interviului a expirat, colegii îi vor dăruia vedetei desenele realizate, explicând de ce au ales tocmai acel dar.
 - (de exemplu: Am ales să-ți dăruiesc o mașină roșie fiindcă știu că-ți place culoarea roșie/ știu că ai o colecție de mașinuțe acasă etc.).

Trips and tricks:

Încurajați "vedetele" să vorbească și despre cum se simt în clasă, pe cine și-ar dori să cunoască mai bine. Puteți face o listă cu întrebări pe care să le aveți la îndemână pentru cei care nu știu ce să povestească despre ei.

Titlul activității: De cealaltă parte

Scopul activității:

- Intercunoaștere, acceptarea diferențelor, consolidarea grupului
- Înțelegerea efectului pe care etichetarea îl are asupra unei persoane
- Descoperirea unor puncte comune cu colegii

Resurse:

- Temporale: 45 minute
- Materiale: o sfoară sau scotch pentru a diviza spațiul clasei
- Umane:

Desfășurarea activității:

Rugați-i pe elevi să se așeze toți de o parte a sfării. Spuneți-le să fie atenți la enunțurile pe care le veți citi și, atunci când vor simți că pot răspunde DA la enunțul respectiv, să treacă de partea cealaltă a sfării.

Exemple de enunțuri:

- Am ochii albaștri.
- Sunt singur la părinți.
- Citesc zilnic.
- Iau micul dejun în fiecare zi.
- Port cămașă.
- Stau la mai mult de 30 km de școală.
- Îmi plac jocurile pe telefon.
- Mă simt discriminat.
- Am părul lung.

! În funcție de specificul fiecărei clase, puteți adăuga enunțuri care să îi facă pe elevi să împărtășească lucruri mai profunde despre ei înșiși: credințe, valori, convingeri legate de scoala, familie, prieteni.

Când toate enunțurile s-au terminat, propuneți-le elevilor să discute despre ceea ce au aflat despre ei și despre ceilalți.

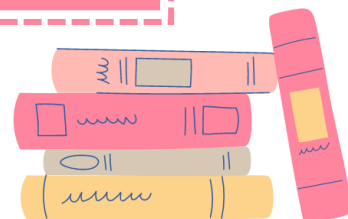
- Dacă au descoperit colegi cu care au ceva în comun. Cum s-au simțit?
- Ce au simțit când au putut trece linia și s-au alăturat unui grup?
- Și-au dorit să treacă linia?
- Ce au simțit când un prieten de-al lor a trecut linia, în timp ce ei nu puteau?

Discutați cu elevii despre nevoia de a face parte dintr-un grup, explicați-le că apartenența este o nevoie profund umană. Întrebați-i și lăsați-i să vorbească despre descoperirile pe care le-au făcut, despre cum își văd colegii după ce au aflat că au în comun lucruri despre care nu știau.

Trips and tricks:

Fiți atenți la subiectele sensibile pe care elevii le pot aduce în discuție.

Denumirea activității: Autoportret

Scopul activității:

- Înțelegerea unicității și a similarității persoanelor
- Întărirea sentimentului de apartenență la grupul clasei

Resurse:

- Materiale: nuci
- Temporale: 5 min

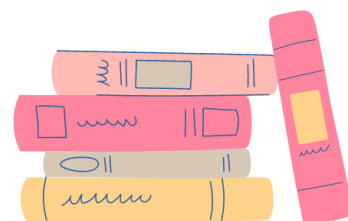
Desfășurarea activității:

- Aduceți în clasă o pungă cu nuci.
- Spuneți-le elevilor că fiecare dintre ei are în pungă propria nucă, pe care va trebui să o găsească printre celelalte.
- Împrăștiati nucile pe jos și rugați-i pe copii să-și caute în 2 minute nuca și să o așeze cu ei la bancă.
- La finalul orei, păstrați 5 minute pentru a discuta cu elevii despre felul în care au găsit nuca lor între toate celelalte.
- Concluzionați împreună că semănăm foarte mult unii cu ceilalți, că în același timp fiecare este diferit, dar toți stăm în aceeași "pungă" câteva ore pe zi.

Trips and tricks:

Puteți folosi alte obiecte asemănătoare. Activitatea poate fi realizată de sine stătătoare, într-o oră de dirigenție sau dezvoltare personală.

Denumirea activității: Megaposterul

Scopul activității:

- Construirea unei atmosfere pozitive în clasă
- Introducerea dinamică a copiilor în lecție

Resurse:

- Materiale: fișe de lucru (<https://www.blockposters.com/>), flipchart, lipici
- Temporale: 5 - 7 min

Desfășurarea activității:

- Pregătirea activității: Folosiți aplicația Blockposter pentru a crea materialele necesare activității. Ea vă permite să vă creați gratuit propriile postere personalizate. Încărcați o imagine, alegeți opțiunile dumneavoastră, apoi descărcați și imprimați-o .
- Așezați imaginile obținute cu fața în jos pe catedră.
- Invitați elevii să ia câte o imagine.
- Cereți elevilor ca într-o limită de timp stabilită să realizeze posterul, lipind imaginile în ordine.

Trips and tricks:

În funcție de numărul de copii din clasă și de opțiunile disponibile în aplicație, puteți împărți clasa în echipe de câte 3-5 elevi.

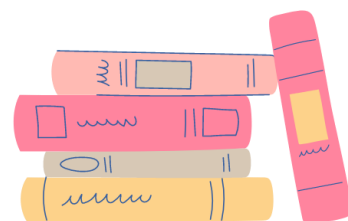
Posterele rezultate pot fi utilizate astfel:

Temă de portofoliu: să găsească informații despre elementele care compun imaginea

Exemplu:

1. Istorie: imagini cu domnitori, epoci istorice, războaie, călătorii etc
2. Biologie: celule, corpul omenesc, cicluri de viață ale plantelor/animalelor etc
3. Geografie: forme de relief, industrie, economie, continente, spațiul cosmic etc
4. Matematică: matematicieni celebri, figuri și corpuri geometrice, formule etc
5. Muzică: compozitori celebri, partituri muzicale, povestea unor opere, instrumente muzicale etc
6. Fizic/chimie: experimente, concluzii, fizicieni celebri, tabele, probleme rezolvate etc

Evaluare continuă: Colorarea imaginilor care formează posterul pentru a asigura retenția informațiilor

Denumirea activității: Cartonașul norocos

Scopul activității:

- Împărțirea aleatoare a elevilor în scopul formării unor grupe de lucru

Resurse:

- Materiale: cartonașe colorate (atâtea seturi de culori, câte echipe doriți să realizați), o cutie în care veți pune cartonașele
- Temporale: 5 minute

Desfășurarea activității:

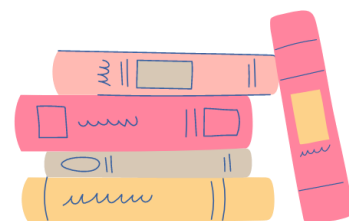
- Amestecați cartoanele colorate și invitați copiii să extragă din cutie câte un cartonaș.
- Invitați copiii să formeze perechi în funcție de culoarea pe care au tras-o, apoi împărțiți sarcinile de lucru.

Trips and tricks:

Cu siguranță, veți avea copii care vor fi nemulțumiți de echipa în care au picat în mod aleatoriu, dar le puteți spune că este exact ceea ce trebuia să se întâmple, fiindcă știți că va face o descoperire uimitoare despre cel puțin un coleg din echipă, fiindcă jocul se numește "Cartonașul norocos".

Dacă dispuneți de conexiune la internet, un laptop/ pc și un videoproiector, puteți folosi acest instrument digital: [Roata norocoasă](#)

Denumirea activității: Sunt un puzzle

Scopul activității:

- Împărțirea aleatoare a elevilor în scopul formării unor grupe de lucru pentru ora pe care o predați
- Energizarea copiilor înainte de activitate

Resurse:

- Materiale: puzzle
- Temporale: 10 min

Desfășurarea activității:

Pregătirea materialului

- Realizați seturi de puzzle-uri astfel: imprimați pe coli cartonate colorate imagini simple care sugerează incluziunea
- Tăiați colile diferit, în părți care pot fi regrupate de copii (de exemplu, ca tangramul)

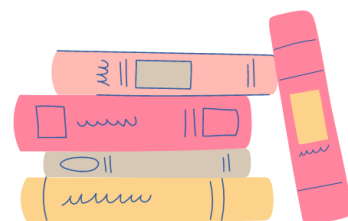
Desfășurarea activității:

- Spuneți-le elevilor că, fiecare dintre ei, va primi o piesă dintr-un puzzle și că va fi nevoie să găsească repede culoarea echipei lui și să refacă imaginea .
- Începeți activitatea oprindu-vă un moment asupra imaginilor refăcute de copii, insistând pe ideea că și grupa respectivă trebuie să se poarte cu respect și să fie incluzivă cum au văzut în imaginea pe care au primit-o.

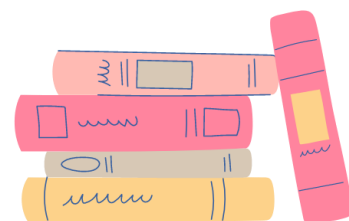
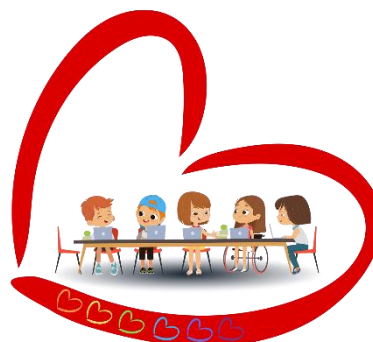
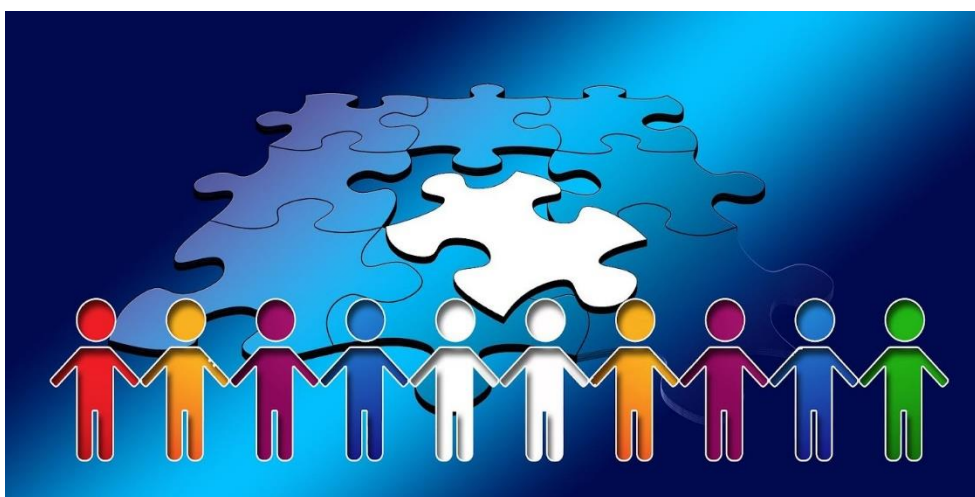

Trips and tricks:

Amintiți-le constant elevilor dumneavoastră că orice grup funcționează optim când toți cei care-l compun pot participa activ la rezolvarea sarcinii, se respectă și nu discriminează.

Exemple de imagini pe care le puteți utiliza în acest exercițiu (sursa: <https://pixabay.com/ro/>):

Titlul activității: Frânghii

Scopul activității:

- Conștientizarea faptului că simțim la fel, indiferent de cum arătăm fizic.
- Înțelegerea faptului că putem avea cu toții dizabilități, iar acestea nu trebuie să fie neapărat fizice.
- Înțelegerea compasiunii, ca o "sfoară" întinsă către nevoile celuilalt.

Resurse:

- Temporale: 45 min
- Materiale: laptop, videoproiector, internet

Desfășurarea activității

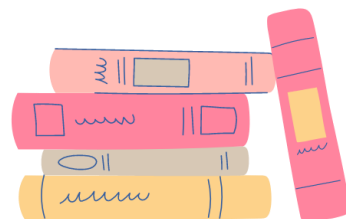
- Invitați elevii să urmărească videoclipul "Cuerdas" pe Youtube.
 - link: https://www.youtube.com/watch?v=4INwx_tmTKw
- După vizionare, inițiați o discuție cu elevii:
- Care a fost reacția clasei față de noul venit?
- Cine s-a purtat diferit? De ce credeți că a făcut-o?
- De ce copiii o credeau ciudată pe Maria?
- Voi ce părere aveți? Ați fi procedat a fel în locul ei? De ce?
- Cum credeți că se simțea băiatul în clasă?
- Cum v-ați simți dacă ați fi în locul lui?
- Ce v-ați dori să facă ceilalți?
- De ce anume ați avea nevoie în sala de clasă?
- Ce moment v-a impresionat cel mai mult? De ce?
- Care credeți că este semnificația titlului? (Cuerdas = frânghii)
- În ce mod am putea noi să ne asemănăm cu băiețelul din film?
- Cine dintre colegii tăi ar putea fi la capătul celălalt al frânghiei?
- Cine din familia ta ar putea fi la capătul celălalt al frânghiei?

Explicați-le copiilor că, în viață, putem fi la un capăt sau altul al sforii. Că uneori, fie în școală, fie în afara ei, ne putem simți neajutorați, singuri și că e bine să primim ajutor de la ceilalți. Poate avem nevoie să înțelegem mai bine o lecție, poate avem nevoie să povestim o temere, o problemă, o nesiguranță. La fel de bine, am putea fi omul de la celălalt capăt, cel care dăruiește cu bucurie celor care au nevoie.

Trips and tricks:

*Asigurați-vă că printre elevi nu este cineva care a trăit o astfel de experiență (un prieten suferind sau o rudă în scaun cu rotile, decedată recent etc.). Dacă da, vorbiți cu el înainte de a proiecta videoclipul și întrebați-l dacă dorește să participe la vizionarea materialului și să împărtășească grupului experiența sa. În cazul în care refuză, nu-l forțați, respectați-i dreptul la intimitate.

EMOȚIA POVEȘTILOR

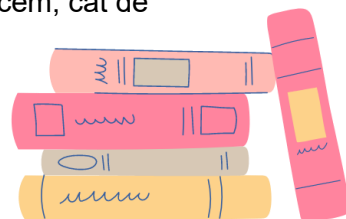
Fiecare copil are o poveste. De foarte multe ori, aceste povești sunt dureroase, ascund frustrări adunate în ani, ascund lipsă de afectivitate, abandon, pierderi care lasă răni adânci.

Vali, de exemplu, era un copil care progresa încet, dar își dorea să învețe, să facă lucrurile cât putea el de bine. În preajma Crăciunului, tatăl lui a suferit un infarct și a decedat pe loc. Pentru Vali, acest eveniment nefericit a însemnat un abandon total al îndatoririlor școlare. A început să se afunde în jocuri online. Lipsit de supravegherea mamei, care trebuia să muncească pentru a suplini lipsa tatălui, ea însăși în pragul depresiei, Vali a pierdut ancora realității. A fost nevoie de sprijinul constant și continuu al colegilor și al dirigintei pentru a-l ajuta să nu abandoneze școala, să nu se piardă, să nu dispară în marea copiilor neînțeleși, neacceptați, nevăzuți.

Bogdan a fost abandonat de părinți încă de mic. Trăia cu bunicii alcoolici și, de foarte devreme, a învățat să muncească: să care cu spinarea lemne sau apă pentru vecini, să strângă fân vara, să spele singur hainele. Bogdan nu avea certificat de naștere și, din această cauză, nu putea lua alocația ce i s-ar fi cuvenit. La zece ani, era mai dezvoltat decât toți copiii din clasă. Se simțea stingher și evita să se joace cu colegii. Nu-și dorea să ningă, fiindcă iarna era frig în casă. Întrebat ce lege ar da dacă ar fi ministru, a răspuns "o lege prin care toți oamenii să fie obligați să aibă curat în casă". Și pentru Bogdan, climatul clasei a fost decisiv în a-l ajuta să nu abandoneze școala, să simtă că merită să trăiască o viață decentă, împlinită. Când plecau în excursie, colegii strângeau bani și-i plăteau și lui un loc, îi aduceau haine curate și se bucurau să stea lângă el. Câțiva ani mai târziu, Bogdan a terminat școala profesională cu o calificare, a început să muncească și a luat și permisul de conducere.

Ce i-a ajutat pe acești elevi să treacă peste problemele lor familiale și să nu renunțe la școală? Faptul că cineva a crezut în ei. Că un profesor a transmis claselor unde ei învățau, mesaje puternice de încredere, a setat așteptări înalte și le-a oferit sprijin emoțional, empatie. Și, mai ales, că a făcut toate acestea prin atitudinea lui de zi cu zi în sala de clasă, prin poveștile spuse în cancelarie pentru sensibilizarea colegilor, prin timp acordat acestor elevi.

Ce le transmitem noi copiilor cu care interacționăm zi de zi? Ce profeție împlinim când spunem "nu mă așteptam la ceva mai bun de la tine!" sau "sunteți cea mai rea clasă din școală"? Cum ar fi să spunem "nu poți încă să faci asta, dar știi că te vei strădui". Cum ar fi ca, în loc de "n-ai fost în stare să înveți o pagină de caiet", să spunem "bravo, ai putut să înveți trei fraze! Cu siguranță data viitoare vei ști tot!". Poate veți spune că realitatea școlii e alta. Posibil, doar că acest lucru nu ar trebui să ne oprească din a încerca să facem, cât de

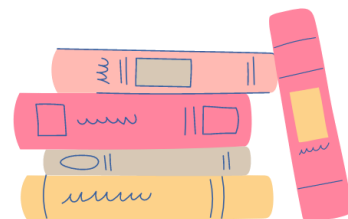
des putem, pași oricât de mărunți către crearea unui climat de încredere și de iubire în sala noastră de clasă. N-ar trebui să ne oprească din încercarea de a întinde plasa siguranței, de a le da copiilor șansa de a deveni, de a fi, de a năzui, de a face clasa un mediu incluziv în care fiecare copil în parte să se simtă acceptat și încurajat să ajungă la potențialul său maxim.

Profesorii modelează viitorii adulți și-i modelează, mai ales, prin modul în care relaționează. Ca urmare a relațiilor pe care copilul le are cu profesorii, viziunea despre sine se modifică. Astfel, copiii care au o încredere în sine mai mare, sunt preocupați de succes și de un statut cât mai bun între colegi. Cei care nu au încredere în sine pot să-și formeze comportamente evazive, sau pot minți ca să nu-și supere părinții sau profesorii. Pentru că modelele părinților și ale profesorilor cu care vin permanent în contact vor fi însușite de către copii prin imitație, ele vor fi reproduse în relațiile cu colegii, și, prin repetare, se vor transforma în deprinderi de comportament și atitudinale la nivelul personalității.

Atunci când copiii se cunosc și se respectă, pot lucra frumos împreună, pot învăța unii de la ceilalți. Ca să-i cunoască pe ceilalți, trebuie să învețe întâi să se cunoască pe ei înșiși. Trebuie să învețe să recunoască și mai apoi să gestioneze propriile emoții.

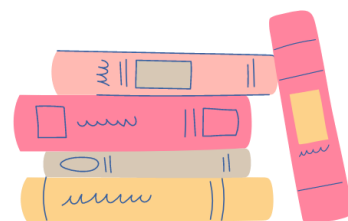
Reușita unei persoane depinde nu numai de coeficientul său intelectual sau de studiile pe care le are. Mai important decât acestea este nivelul inteligenței emoționale, adică cunoașterea propriilor emoții, înțelegerea sentimentelor celorlalți, abilitatea de a face față provocărilor vieții de zi cu zi și abilitățile sociale. Vedem zi de zi în activitatea noastră copii cu tot felul de deficiențe emoționale ce ar putea fi remediate dacă școala ar oferi acele condiții care ar întări și dezvolta competențele lor emoționale. A devenit deja obișnuință să vedem că unii elevi nu își pot exprima sentimentele, nu pot spune ce simt. Unii din ei sunt copii inteligenți, cu rezultate bune, dar care în timpul unei evaluări orale, de exemplu, nu au siguranță în a se exprima în fața colegilor sau de a-și apăra ideile. Mulți dintre ei nu știu să comunice asertiv, nu pot spune ce simt, nu știu să-și exprime neliniștile și mai ales, nu știu să spună nu.

Emoțiile sunt cele care ne dictează anumite reacții, comportamente în situații diverse. Ele pot fi negative, ne pot îmbolnăvi sau pot fi pozitive, ne pot da avânt, pot acționa benefic asupra imaginației noastre, pot deveni forță constructivă. Să ne gândim, de exemplu, la un examen. Dacă emoțiile sunt constructive, vom putea aborda cu încredere toate subiectele și vom avea rezultatele așteptate, sau chiar ne vom situa peste așteptări.

Când intrăm în clasă, copiii "ne simt", percep emoțiile noastre și le interpretează. E suficient să se uite la expresia noastră facială ca să știe ce credem despre ei, cum îi vedem, ce dispoziție avem și reacția pe care o vom primi din partea clasei, va fi pe măsura a ceea ce le-am arătat. Suntem modelele lor în fiecare moment petrecut în clasă și în afara ei. Învață mai mult din ceea ce nu spunem. Învață mai mult din gesturile, din privirile noastre, din manifestarea emoțiilor noastre.

Copiii învață respectul de la noi pentru că, de multe ori, acasă nu are cine să-i învețe. De aceea, în școală sunt și elevi cu probleme, elevi care nu-și respectă colegii, nu-și respectă nici profesorii. Sunt elevi care nu au competențe emoțional-relaționale și care încalcă regulile necesare unor relații de grup sănătoase. Cum îi putem ajuta pe aceștia? Luându-ne timp pentru a-i învăța să-și gestioneze conștient emoțiile, să înțeleagă sentimentele celorlalți, să creeze și să cultive relații prietenoase și să-și formeze abilitatea de a rezolva conflicte, să creadă în propriul potențial, să aibă încrederea de a merge înainte. De multe ori, poate fi suficient să alocăm doar cinci minute din lecția noastră formării acestor abilități.

Denumire activitate: Tehnici de Eliberare Emoțională (EFT)²

Tehnicile de eliberare emoțională reprezintă o serie de miscari de apăsare a unor centri nervoși, apăsări ce pot reduce stresul și anxietatea astfel încât elevii să se poată conecta mai bine la nivel academic.

Exercițiul este folosit pe scară largă în școli din Europa și din Asia, America de Sud, Australia, tehnica fiind livrată de numeroase Centre de formare acreditate Erasmus+. S-a observat, de-a lungul timpului, că în clasele în care este utilizată, copiii devin mai liniștiți, nu mai dezvoltă anxietate, au relații armonioase cu colegii.

Pentru a putea vorbi cu ușurință copiilor, încercați și dumneavoastră acest exercițiu.

Scopul activității:

- Deblocarea sistemului energetic al organismului pentru înlăturarea emoțiilor negative
- Înlăturarea temerilor, a anxietății

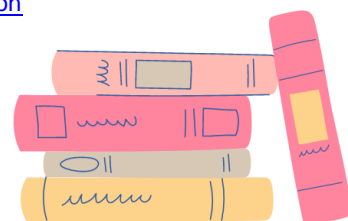
Resurse:

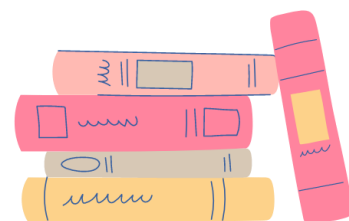
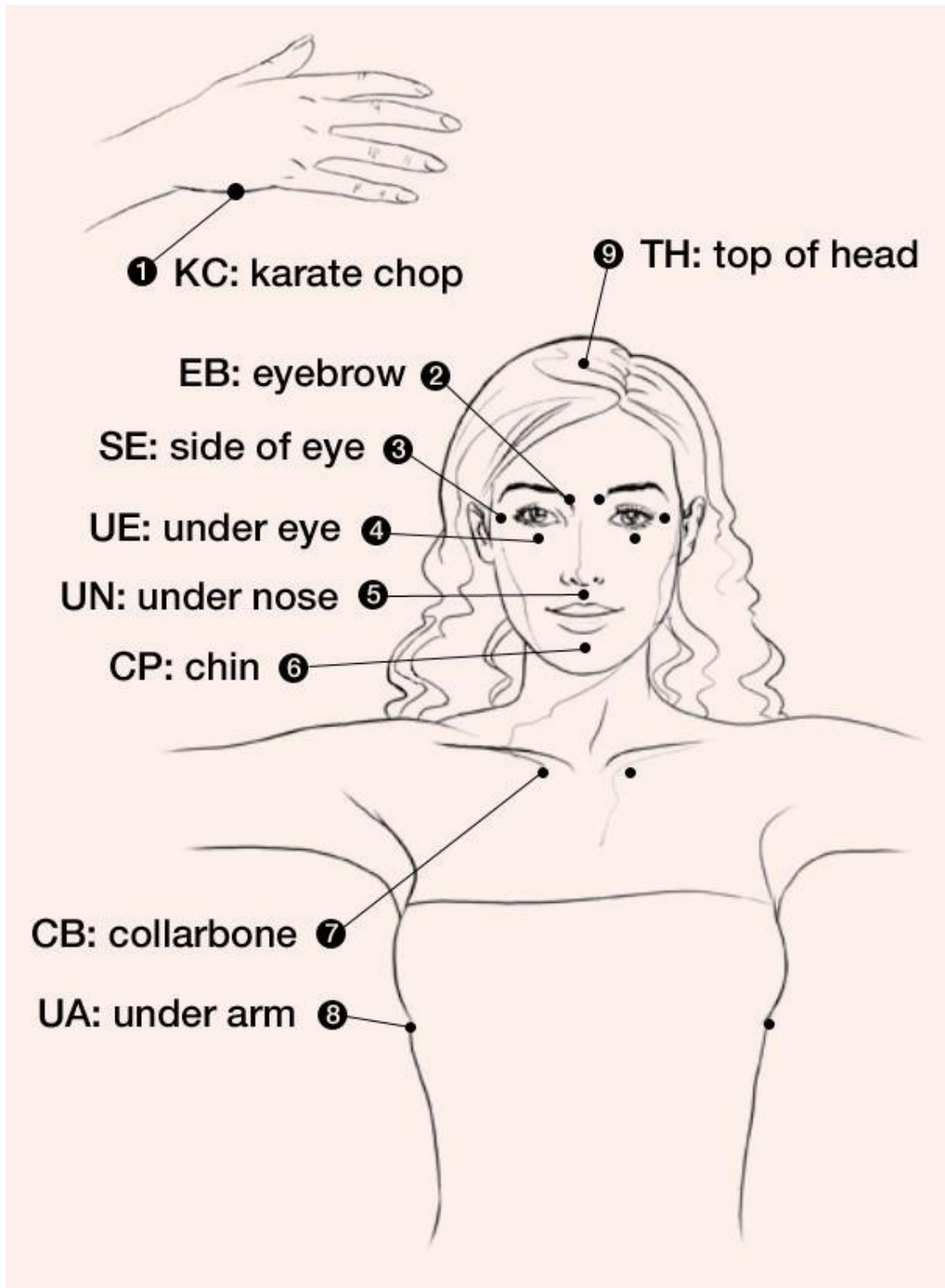
- Temporale: 10 min

Desfășurarea activității:

- Vorbițile elevilor despre importanța emoțiilor și despre felul în care ne influențează aceste emoții interacțiunile zilnice
- Pregătiți elevii pentru tapping, rugându-i să se gândească la o problemă pe care o au și care-i stresează foarte mult.
- Cereți-le să se gândească unde în corp simt durerea provocată de această problemă.
- Spuneți-le copiilor să-și imagineze o scară de la 0 la 10 și să se gândească care este nivelul de suferință în acel loc din corp, 10 fiind intensitatea maximă.
- Configurarea – spuneți copiilor: Repetați această afirmație de trei ori, în timp ce atingeți continuu punctul de pe mână denumit Karate (vezi imaginea anexată)
- „Chiar dacă am _____ (numiți problema), mă accept profund și complet complet.”
- Secvența de atingere: Spuneți copiilor: Atingeți de aproximativ 7 ori fiecare dintre punctele de energie din imaginea anexată, în timp ce repetați fraza anterioară: „Chiar dacă am _____ (numiți problema), mă accept profund și complet complet.”
- Stabiliți din nou nivelul de suferință pe o scară de la 0 la 10. Dacă este încă mare, spuneți: „Chiar dacă mai am ceva _____ (problemă), mă accept profund și complet.”
- Repetați de la Pasul 1 până când nivelul de suferință este cât mai aproape de 0.
- Introduceți treptat acest exercițiu, fără a pune presiune suplimentară pe elevi

² <https://www.tappingsolutionfoundation.org/howdoesitwork/>
https://www.youtube.com/watch?v=pAcIBdj20ZU&ab_channel=TheTappingSolution
https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=s99M8eJV4sk&ab_channel=TheTappingSolution

Denumirea activității: Respirația Floare – Fulg

Copiii își exprimă frustrarea în diferite moduri, inclusiv furie sau agresivitate, care pot fi verbale sau fizice, prin acte precum lovirea. De asemenea, când gândurile copiilor sunt ancorate în trecut sau în viitor, devin surse de anxietate, de frustrare. (De exemplu, când se gândesc la teza de la matematică la care nu au știut să rezolve sau la testul de săptămâna viitoare; la cuvintele jignitoare pe care i le-a adresat cineva sau la întâlnirea de ora viitoare cu profesorul de care-i este frică etc.)

Un instrument foarte eficient pentru a-i ajuta să controleze furia, agresivitatea și frustrarea este relaxarea prin respirație profundă. Respirația este unul dintre cele mai puternice mecanisme de autoreglare emoțională în momentul de față și una dintre cele mai puternice funcții terapeutice încorporate în corpul nostru.

Deși nu ne dăm seama, prin respirație îi putem ancora absolut de prezent, de aceea focalizarea atenției asupra respirației este o metodă foarte bună pentru a le regla copiilor gândurile și emoțiile.

Scopul activității:

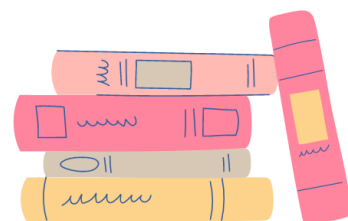
- Reglarea emoțională prin respirație

Resurse:

- Materiale: nu necesită
- Temporale: 2-3 minute

Desfășurarea activității:

- Vorbiți-le copiilor despre respirație și despre felul în care ne putem regla respirația pentru o stare de bine și pentru o mai bună concentrare
- Rugați elevii să își imagineze că au o floare parfumată într-o mână, iar în cealaltă un fulg.
- Cereți-le să inspire profund parfumul florii, apoi să expire pentru a face fulgul să zboare.
- Ghidați-i pentru a-i ajuta să vizualizeze ceea ce fac
- Repetați de câteva ori exercițiul.

Denumirea activității: Ferestre deschise

Scopul activității:

- Dezvoltarea abilităților de conștientizare a emoțiilor

Resurse:

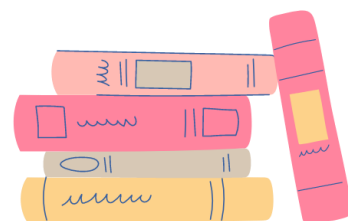
- Materiale: conexiune la internet, laptop, videoproiector
- Temporale: 5 minute

Desfășurarea activității:

- Intrați pe linkul următor: <https://www.window-swap.com>
- Proiectați în clasă imaginile cu ajutorul videoproiectorului.
- Schimbați ferestrele de câteva ori folosind opțiunea "Open a new window somewhere in the world" din josul paginii.
- Purtați o discuție scurtă cu copiii despre cum s-au simțit, care fereastră le-a plăcut cel mai mult și de ce.

! Activitatea poate fi folosită în mai multe moduri:

- ca introducere în tema lecției pe care o predatăndu-i pe elevi să observe diverse aspecte care pot avea legatură cu materia: animale, plante, context geografic, reclamele de pe clădiri etc.
- ca ocazie pentru a discuta despre ceea ce își doresc/ imaginează/ visează
- ca oportunitate de a le lărgi universul încercând să își imagineze cum ar fi să locuiască în altă parte

Denumirea activității: Lupta cu ursul

Răspunsurile „luptă, îngheață sau fugi” sunt răspunsurile psihologice care apar atunci când simțim o emoție puternică, cum ar fi frica.

Un articol publicat de Universitatea din Nottingham le explică astfel: „Mulți dintre noi preferăm să ne concentrăm pe logică, să gândim ce este normal și să ignorăm emoțiile care apar. Dar emoțiile au un scop. Cele mai elementare emoții, cum ar fi frica, furia sau dezgustul, sunt mesaje esențiale; ele ne transmit semnale de bază pentru a ne menține în siguranță.” Astfel, cele mai primitive părți ale creierului nostru comunică restului creierului și corpului nostru semnale pe care nu le putem ignora.

Nu putem alege când să activăm un răspuns la stres.

Nu putem opri creierul să trimită semnale către sistemul parasimpatic. Corpul nostru este proiectat să facă acest lucru automat. Fără să știm, mintea și corpul ne pregătesc să facem față stimulului stresant. Această confruntare poate arăta în multe feluri:

Este posibil să ai un răspuns activ: poți să te lupți cu el, să-l provoci frontal (luptă).

Poți fugi rapid până când îl lași în urmă (fugi).

Sau poți avea un răspuns pasiv: poți rămâne nemișcat, adică să te oprești pe drumul tău în speranța că stresorul te va ignora (îngheață).

(sursa: [The field guide](#))

Scopul activității:

- Dezvoltarea abilităților de conștientizare a emoțiilor

Resurse:

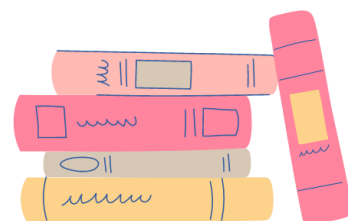
- Materiale: o imagine cu un urs
- Temporale: 5 minute

Desfășurarea activității:

Arătați copiilor imaginea. Cereți-le să aleagă o singură variantă de răspuns din cele de mai jos:

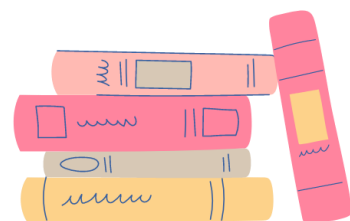
- **Fug – Îngheț - Lupt**

- După ce toți copiii au ales varianta de răspuns, spuneți-le să se gândească că "ursul" reprezintă, de fapt, problemele cu care ne confruntăm zi de zi și că depinde de noi cum le vom rezolva.
- Aduceți discuția în planul real și discutați cu ei despre contexte școlare care îi aduc în situația de a alege între cele 3 variante
- Ajutați-i pe elevi să găsească soluții alternative

sursa: <https://pixabay.com/images/id-7195751/>

Denumirea activității: Ce ție nu-ți place, altuia nu-i face!

Scopul activității:

- Încurajarea și dezvoltarea empatia între membrii jocului
- Măsurarea capacităților grupului într-o situație problematică și descrierea alternativelor de găsire a soluției.

Resurse:

- Materiale: nu necesită
- Temporale: 45 min.

Desfășurarea activității:

- Spuneți-le copiilor că aveți nevoie de patru voluntari dintre care trei vor ieși din sală și vor intra înapoi pe rând, când vor fi chemați.
- Chemați primul voluntar și spuneți-i că trebuie să-l așeze pe colegul rămas în clasă într-o poziție incomodă. De exemplu, să-l pună să stea strâmb, cu o mână la spate etc.
- După ce și-a așezat colegul în poziția aleasă de el, îi veți spune că acum trebuie să ia el poziția respectivă.
- Chemați al doilea voluntar. Și acestuia îi veți spune să facă același lucru, iar după ce și-a așezat colegul în poziția aleasă, îl invitați să-i ia locul acestuia.
- Chemați ultimul voluntar și reluați procedura.

După ce jocul a luat sfârșit, rugați-i pe cei patru elevi să le povestească colegilor:

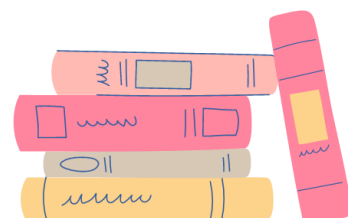
- Ce au simțit când a fost nevoie să-și "chinuie" colegul?
- Ce au simțit când au luat locul colegului?

! Discutați cu elevii despre empatie și despre felul în care noi ne purtăm diferit în grup, față de cum ne-am purta individual

Trips and tricks:

- Îndemnați-i pe colegi să le pună întrebări voluntarilor, dacă doresc.
- Întrebați-i pe ceilalți elevi din clasă cum s-ar fi simțit ei dacă ar fi fost într-una sau alta dintre acele situații.
- Lăsați-i pe elevi să vorbească, să-și spună părerea, să întrebe și să răspundă, lăsați-le timp de gândire suficient, nu-i forțați să răspundă dacă nu vor.

CONFLICTELE CA OPORTUNITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

Emoțiile gestionate ineficient ne conduc către conflicte. Mediul clasei va fi influențat și de existența conflictelor. Dacă am vedea aceste conflicte ca pe o oportunitate de a dezvolta abilități de relaționare, atunci elevii ar învăța să își exprime sentimentele.

O strategie pe care am putea să o folosim când avem un conflict în sala de clasă este aceea în care îi punem pe copii să reflecteze la cele întâmplate, să reflecteze asupra consecințelor faptelor lor. Prin această strategie le dăm oportunitatea să privească faptele lor dintr-o nouă perspectivă și să își schimbe comportamentul și, totodată, să capete control asupra impulsurilor lor.

Dacă vom fi cei care vom da soluția, deci dacă le spunem copiilor ce să facă și cum să procedeze, nu le dăm posibilitatea să reflecteze la ce s-a întâmplat și nici să caute singuri soluții. Acest tip de atitudine urmărește să controleze conduita copiilor printr-o autoritate externă. Ea nu ajută copiii să își regleze emoțiile într-o formă autonomă, să capete autocontrol asupra impulsurilor lor.

Trei întrebări sunt esențiale în mediere:

Ce s-a întâmplat?

Tu de ce ai nevoie?

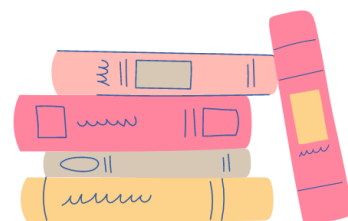
Sunteți de acord?

Pentru prevenirea și rezolvarea conflictelor interpersonale un rol important îl au autocontrolul, ascultarea activă și empatia, care sunt componente ale competențelor emoționale. Din acest punct de vedere, este important ca profesorul să posede aceste competențe pentru a putea, la rândul său, să le dezvolte în sala de clasă elevilor săi, mai ales în timpul unui conflict, când este vorba de implicarea afectivității.

Profesorul însă, lucrează competențele socio-emoționale ale elevilor într-o formă sporadică, foarte puțin, ceea ce este insuficient. Copilul are nevoie de susținere emoțională, de aceea școala ar trebui să ofere „un climat de încredere, cooperare, întâmpinare – apropiere, de acceptare și, desigur, de iubire. Oricât de multă încărcătură și densitate cognitivă ar presupune (la un moment dat), afectivității îi revine un rol central în educație” (Albu, G., 2016, p. 13).

Înțelegem, așadar, că profesorul nu trebuie să se ocupe doar de instruirea elevilor, ci și de educarea emoțiilor acestora, pentru că „atunci când se generează o emoție ea declanșează schimbări. Generează schimbări în expresia noastră, pe chip, în voce, schimbări ale modului de a gândi, ale impulsurilor de a acționa. Toate acestea se petrec involuntar, și dacă nu le dăm curs, simțim că în noi se duce o luptă. Ne luptăm să păstrăm controlul, să nu arătăm ce simțim, să nu vorbim, să nu acționăm” (Goleman, D., 2005, pp. 216, 217).

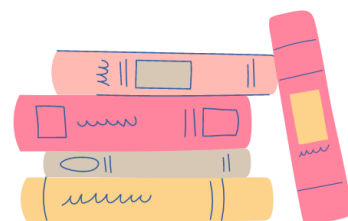
Conflictele în mediul școlar au și cauze externe. Uneori, familia însăși pare să nu ofere cea mai bună educație copiilor. Aceasta se reflectă în comportamentul pe care copilul îl are atât față de colegii lui, cât și față de profesori. Copiii, de ce mai multe ori, reproduc în relațiile interpersonale modelele învățate de la părinții lor. Pe de altă parte, jocurile de pe tablete, telefoane, pc-uri etc., sunt mijloace de promovare a violenței. Și nu în ultimul rând, există o prăpastie între valorile pe care le promovează societatea și cele ale școlii.

Doar privind conflictele ca medieri, lăsându-i pe copii să rezolve singuri problema, le dăm posibilitatea să devină protagoniștii rezolvării conflictului. Medierea este strategia considerată ca fiind generatoare de cele mai pozitive rezultate în rezolvarea conflictelor. Prin utilizarea ei, profesorul rămâne în planul secundar și dă elevilor oportunitatea să-și dezvolte abilitatea de a rezolva probleme, abilitățile de comunicare, competențe emoționale și relaționale pentru înțelegerea și reglarea emoțiilor sale și ale celorlalți, îl ajută să-și exprime sentimentele.

Profesorii care folosesc negocierea ca formă de rezolvare a conflictelor și care caută, cu ajutorul negocierii, să-i facă pe cei implicați să găsească prin dialog o soluție, le dau copiilor oportunitatea să se folosească de competențele lor emoționale și să le dezvolte.

În clasă vor exista mereu comportamente perturbatoare ale unui sau unor elevi. În această situație ar fi de preferat să nu amenințăm sau pedepsim elevul respectiv. Costin, de exemplu, este un copil bun și muncitor, dar vorbește prea mult și adesea deranjează ora. Metoda care a funcționat cu el a fost ca profesorul să i se așeze alături. Atingerile pe braț, ferme dar prietenești, îl opreau pe Costin să devieze discuțiile de la tema propusă. În același timp, i s-au dedicat 10 minute în pauza mare, timpul lui „special” cu profesorul, în care putea povesti tot ce dorea. Gradul de individualizare a strategiilor de intervenție pe care le utilizăm, este o formă de a arăta respect față de personalitatea fiecărui elev în parte, întărind astfel și motivația lor intrinsecă. Utilizarea unui sistem de învățare personalizat le oferă copiilor oportunitatea de a-și cunoaște și aprecia obiectiv calitățile și defectele, conducând astfel la creșterea performanțelor lor.

Denumirea activității: Cel rău, cel bun

Toate situațiile de interacțiune care se caracterizează prin divergențe de interese, competiții pentru putere și antagonism, generează conflicte. Conflictele au ca aspect principal un dezacord. Ele pot conduce la comportamente ostile sau de respingere, gesturi de furie care pot degenera în acte de violență fizică sau verbală.

Mediul școlar ne apare ca un loc „privilegiat” în care se ivesc cele mai variate conflicte interpersonale. Copiii care compun acest spațiu, vin cu propriile povești de viață, cu un bagaj de cunoștințe și experiențe unice care, adesea, sunt în contradicție cu cele ale grupului. În școală, conflictele pot fi de mai multe tipuri:

1. **Conflicte de putere** – conflictele care apar atunci când un elev reacționează împotriva unei reguli instituite prin ROI, situație la care numai elevul trebuie să se adapteze, dat fiind că regula respectivă are rol de stabilitate a întreg sistemului.
2. **Conflictele de relații** – sunt acele conflicte în care elevul intră cu un superior ierarhic sau emoțional. Ele includ cazurile de intimidare sau mobbing.
3. **Conflictele de performanță** – sunt cele legate de curriculum, elevul putând prezenta dificultăți în echilibrarea nevoilor sale formative cu cele pe care școala/clasa le oferă.
4. **Conflictele interpersonale** – merg dincolo de procesul educațional, ele fiind o replică a societății în care acest proces se desfășoară, reflectându-se reciproc unul pe celălalt.

Conflictele nu sunt neapărat ceva negativ, ci dimpotrivă, pot aduce schimbări pozitive dacă pentru rezolvarea lor se alege calea dialogului și a limbajului asertiv..

Scopul activității:

- Înțelegerea poziției pe care o adoptăm în timpul unui conflict
- Îmbunătățirea coexistenței

Resurse:

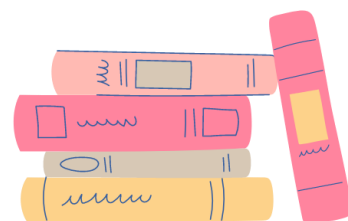
- Materiale: carduri/ fișe cu desene (anexa 1), bilețele cu enunțuri, carduri/ fișe cu interpretarea rezultatelor (anexa 2), foarfece, lipici
- Temporale: 50 min

Desfășurarea activității:

- Dați elevilor câte un card/ fișă de lucru.
- Spuneți-le să citească fiecare enunț să-l decupeze și să-l lipească sub animalul căruia cred că i-ar putea aparține.
- Rugați-i să se gândească la un conflict pe care l-au avut recent cu un coleg/ prieten.
- Spuneți-le să privească încă o dată cu atenție afirmațiile pe care le-au lipit sub miel și sub lup și să se gândească cum au reacționat în timpul conflictului.

Afirmații:

- Am dreptate.
- Îmi arăt propriile sentimente și nevoi și întreb despre sentimentele și nevoile tale.
- Accept responsabilitatea din partea mea.
- Tu ești vinovat.
- Cer ceva.
- Asta e greșit.
- Pretind.
- Deosebesc observația de judecată și critică.

Trips and tricks:

*rugați-i pe cei care au "lupi" să scrie trei enunțuri în care să aibă reacția "mielului" la conflictul la care s-au gândit.

*rugați-i pe "miei" să dea trei sfaturi "lupilor" pentru a schimba poziția pe care o au într-un conflict.

Carduri de lucru

Am dreptate.

Asta e greșit.

Îmi arăt propriile sentimente și nevoi și întreb despre sentimentele și nevoile tale.

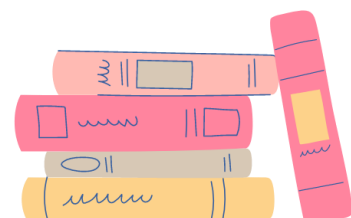
Pretind.

Tu ești vinovat.

Cer ceva.

Accept responsabilitatea din partea mea.

Deosebesc observația de judecată și critică.

Anexa 1 și anexa 2

Limbajul lupului

Limbajul mielului

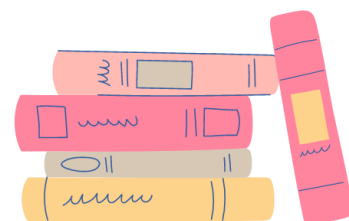
Limbajul lupului

- Am dreptate.
- Tu ești vinovat.
- Asta e greșit.
- Pretind.

Limbajul mielului

- Îmi arăt propriile sentimente și nevoi și întreb despre sentimentele și nevoile tale.
- Accept responsabilitatea din partea mea.
- Cer ceva.
- Deosebesc observația de judecată și critică.

Denumirea activității: Arbitrul

În interiorul grupului clasei trebuie să existe relații democratice, copiii trebuie să participe conștient și activ la viața grupului, să se afle în competiție loială cu ceilalți, să-și asume răspunderea atât față de grup, cât și individuală pentru îndeplinirea obiectivelor grupului și a sarcinilor ce le revin ca membru a grupului respectiv. Problemele apărute în grup trebuie discutate în cadrul grupului, iar deciziile luate împreună.

Dacă un copil intră în conflict cu un coleg sau cu un grup, este pentru că ceva i se întâmplă. Acest conflict poate aduce totuși ceva pozitiv, chiar și prin faptul că el scoate la lumină un lucru care altfel ar fi fost trecut sub tăcere, ascuns. Dacă există un conflict interpersonal, înseamnă că acel copil a depășit limitele lumii lui interioare și a reușit să transmită printr-un mediu de comunicare neliniștile lui.

Circumstanțialitatea conflictelor și subiecții implicați în acestea sunt tot atâtea oportunități pe care copiii le au de a găsi ei înșiși, în mod responsabil, soluții pentru rezolvarea problemei respective. Ajuns în acest punct, ceea ce va face diferența, va fi modul în care va reuși să rezolve acel conflict, dacă va folosi calea dialogului sau cea punitivă. Pentru soluționarea și prevenirea conflictelor în sala de clasă, cel mai eficient instrument rămâne medierea.

Scopul activității:

- Rezolvarea unei situații conflictuale de către tot grupul clasei
- Încurajarea empatiei și a înțelegerii între elevi

Resurse:

Materiale: pixuri/ creioane, coli de scris
Temporale: 40 minute

Desfășurarea activității:

- Pentru această activitate este necesar ca în cadrul clasei să existe o problemă de rezolvat. Profesorul trebuie să ridice situația care s-a întâmplat și care îi afectează pe toți cei din clasă.
- În cazul în care nu există o situație despre care elevii să dorească să discute, puteți propune dumneavoastră o situație pe care ați întâlnit-o anterior
- Cereți copiilor implicați în problema respectivă să formeze un cerc mic. Restul copiilor din clasă, care nu sunt implicați în conflictul/ problema respectivă, vor forma un cerc mai mare, la distanță de 2-3 pași față de cercul mic.
- Spuneți celor implicați în problema de rezolvat să explice pe rând punctul lor de vedere asupra celor întâmplate.
- Spuneți copiilor din cercul mare să ia act de diferitele puncte de vedere, pentru a relua punctele expuse mai târziu.
- După ce toate punctele de vedere au fost expuse, copiii trebuie să ia o decizie împreună, bazându-se pe buna judecată a grupului, ținând cont de adevăr și de dreptate.

Trips and tricks:

Asigurați-vă că toți cei implicați și cei care doresc să-și dea cu părerea asupra subiectului participă cu respect, ascultând toate opiniile și așteptând rândul lor.

Denumirea activității: Eticheta

Etichetarea sau folosirea unei etichete înseamnă a descrie pe cineva sau ceva într-un cuvânt sau o expresie scurtă. De exemplu, descriind pe cineva care a încălcat o lege drept infractor. Teoria etichetării este o teorie din sociologie care atribuie etichetarea oamenilor controlului și identificării comportamentului deviant. Ce sunt etichetele în societate? În termeni sociali, etichetele reprezintă o modalitate de diferențiere și identificare a oamenilor care este considerată de mulți ca o formă de prejudecăți și discriminare.

Teoria etichetării a fost dezvoltată de Howard Becker și este asociată cel mai mult cu sociologia devianței. Se aplică educației în raport cu profesorii care aplică etichete elevilor lor în ceea ce privește capacitatea, potențialul sau comportamentul acestora. Etichetarea elevilor poate crea un sentiment de neputință învățată. Elevii pot simți că, din moment ce sunt etichetați, pur și simplu nu pot face bine sau că sunt proști. Acest lucru poate determina, de asemenea, ca stima de sine a elevului să fie foarte scăzută. Etichetarea poate face ca alții să aibă așteptări mai scăzute față de elev și să fie predispuși la hărțuire și violență.

(sursa: Educademy Praga)

Scopul activității:

- Înțelegerea efectului pe care îl are etichetarea
- Reflectarea asupra stereotipurilor

Resurse:

- Materiale: pixuri/ creioane, coli de scris (bucăți de hârtie autoadezivă), coș de gunoi
- Temporale: 45 minute

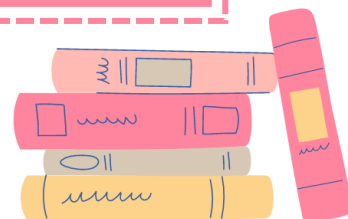
Desfășurarea activității:

- Cereți copiilor să noteze pe bucăți de hârtie cinci trăsături pe care le consideră pozitive la ei înșiși și trei trăsături pe care cei din jur le consideră negative la ei.
- Rugați copiii să aleagă din cele trei trăsături negative pe cea care li se pare cel mai greu de acceptat sau o consideră ca fiind nedreaptă.
- Spuneți copiilor să scrie pe bucata de hârtie autocolantă acea trăsătură și să o lipească pe haina lor.
- După ce toți copiii au lipit eticheta, vor forma un cerc în fața clasei, având ocazia să vadă etichetele celorlalți. Așezați un coș de gunoi în mijlocul cercului.
- Cereți copiilor să arunce la coșul de gunoi etichetele și purtați o discuție în care să se răspundă la următoarele întrebări:
 - Cum te-ai simțit când ai lipit eticheta de haină?
 - Ce ai simțit când ai stai în cerc, alături de colegii tăi, purtând eticheta?
 - Ce ți s-a părut cel mai greu de făcut în acest exercițiu?
 - Pui etichete celor din jurul tău? Dar colegilor?
 - Ce am putea face pentru ca în clasa noastră să nu existe etichetări?

Trips and tricks:

În clasă ar putea exista elevi care sunt/ au fost etichetați și pentru care ar putea fi sensibil acest subiect. De asemenea, etichetele negative pe care și le-au pus unii dintre copii, ar putea fi preluate de colegi. Fiți atenți la acest lucru!

Denumirea activității: În tabără

Stereotipurile generează de obicei prejudecăți, deoarece duc la a face o judecată fără a avea suficiente informații care să o susțină. Prejudecățile, ca și ideile preconcepute, se bazează de obicei pe zvonuri sau pe o presupusă experiență anterioară a persoanelor care alcătuiesc grupul nostru. Tindem să avem prejudecăți favorabile față de grupurile cu care ne identificăm și prejudecăți negative față de cei pe care îi percepem ca fiind diferiți.

Prejudecățile merg dincolo de simpla catalogare a cuiva, deoarece ne condiționează interacțiunea cu ceilalți. Ori de câte ori acționăm ghidați de prejudecățile noastre, suntem nedrepti, pentru că ne bazăm pe idei preconcepute despre cealaltă persoană, chiar înainte de a o întâlni.

Valoarea diversității este strâns legată de valoarea incluziunii, deoarece nu este suficient să ne acceptăm diferențele: este, de asemenea, necesar să încorporăm toți copiii, indiferent de identitate, în viața școlară, în activitățile extracurriculare și să fim siguri că au acces egal la drepturi și oportunități ca și restul. A fi incluziv înseamnă a accepta, a respecta și a aprecia diversitatea, dar și a ajuta ca toți să participe pe deplin și în condiții egale.

(sursa: https://www.myt.org.mx/tolerancia_url/inclusion)

Scopul activității:

- Înțelegerea stereotipurilor și reflectarea asupra limitei personale de toleranță

Resurse:

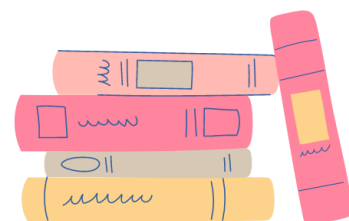
- Materiale: coli cu scenariul pe care va lucra fiecare copil
- Temporale: 45 minute

Desfășurarea activității:

- Împărțiți fișele de lucru copiilor și rugați-i să citească în liniște.
- Spuneți-le că trebuie să aleagă din lista primită trei persoane cu care ar vrea să împartă camera și trei cu care nu.
- După ce au făcut alegerile respective, împărțiți elevii în grupuri mici de lucru (4-5 copii, în funcție de mărimea clasei) și rugați-i să discute în cadrul grupului alegerile făcute.
- Spuneți-le că, în continuare, fiecare grup va trebui să se pună de acord și să aleagă trei persoane cu care nu ar împărți camera în tabără și trei pe care i-ar prefera.
- La finalul timpului de lucru, un reprezentant al fiecărui grup va prezenta alegerile făcute de grup, argumentându-le.

Întrebări pe care le puteți folosi la discuții:

- Cum ați ales persoanele din lista primită? Care au fost criteriile?
- Ați întâmpinat dificultăți în a vă pune de acord în cadrul grupului asupra acceptării sau eliminării unei persoane? Care a fost motivul? Cum ați rezolvat?
- Ați sesizat stereotipurile din listă? De unde vin ele?
- Cum v-ați simți dacă nimeni nu ar vrea să împartă o cameră cu voi?

Trips and tricks:

Adaptați lista la particularitățile de vârstă ale copiilor cu care lucrați.

Scenariul:

Pleci într-o tabără în care vei împărți camera cu încă trei persoane necunoscute.

Cu care dintre următoarele persoane ai vrea să stai? Cu care nu?

1. Un copil de etnie rromă
2. Un copil ucrainean care nu vorbește decât limba sa maternă
3. Un copil orfan aflat în plasament
4. Copilul unei familii de rockeri
5. Copilul unei ambasadoare
6. Un copil cu o ușoară dizabilitate motorie
7. Copilul unei familii musulmane
8. Un copil de o religie diferită de a ta
9. Un copil surdo-mut
10. Un copil care nu are telefon
11. Copilul unei familii asistată social
12. Copilul unei familii seropozitive

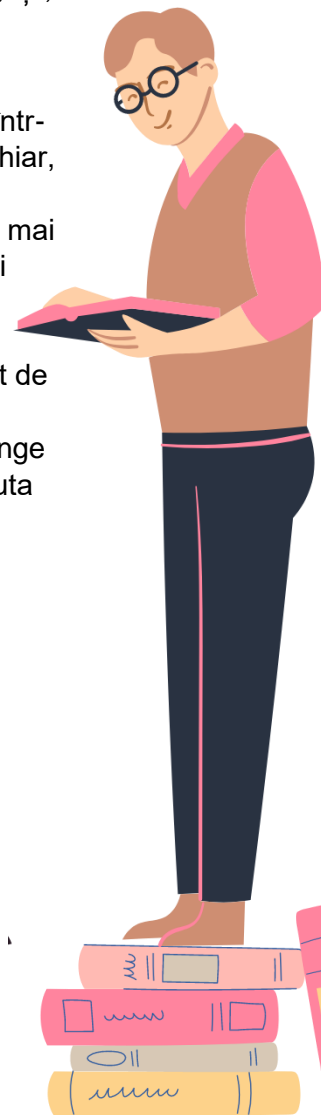

SEPARAT SAU ÎMPREUNĂ?

În vremurile noastre, mulți, foarte mulți dintre noi am ajuns să echivalăm concurența cu progresul. Mai precis, am ajuns să credem – ca fiind în afară de orice îndoială – faptul că progresul social implică mediul concurențial. Altfel spus, mulți am ajuns să considerăm că acolo unde sunt raporturi concurențiale există și bunăstare relațională! (sufletească!). De aici și concluzia potrivit căreia cei care nu concurează, cei care nu intră în relații competitive cu alții sunt slabi, nepregătiți, incapabili, nepricepuți, inadaptabili (Albu, G., 2013a, p. 163).

Competiția înseamnă, dincolo de orice îndoială, comparare socială, este raportare mentală a propriului rezultat la rezultatele celorlalți membri ai grupului. Nu poți fi învingător decât în măsura în care ceilalți pierd. Acest lucru îl putem observa în școală în clasele structurate competitiv, unde elevii se străduiesc să obțină note bune, sperând ca profesorul să-i noteze mai slab pe colegii săi. „Elevul care se percepe pe sine ca aflându-se în competiție cu ceilalți are convingerea că nu poate reuși decât în dauna lor, că succesul lui nu devine evident și valid decât dacă ceilalți nu-și realizează obiectivele. Astfel, el poate ajunge să dorească eșecul colegilor și să le saboteze performanța la învățătură” (Momanu, M., Boncu, Ș., în volumul *Psihosociologie școlară*, coordonatori Boncu, Ș., Ceobanu, C., 2013, p. 286).

Astfel privind lucrurile, competiției i se poate reproșa că se poate transforma într-un factor ce determină conflict și comportamente agresive în grup. Mai mult chiar, ea face ca interacțiunea între colegi să se degradeze, conduce la lipsa comunicării, a încrederii reciproce, la egoism și individualism. Bineînțeles, cei mai afectați de competiția școlară vor fi elevii mai slabi la învățătură, precum și cei sensibili emoțional. Pentru aceștia, în măsura în care își doresc să facă față mediului școlar și să reușească, competiția va fi un chin neîntrerupt. Dacă primesc de la noi tot timpul feedback negativ, ei vor constata că, indiferent cât de mult se vor strădui, distanța dintre ei și colegi se mărește. Vor crede, cu disperare, că eforturile lor nu vor fi niciodată suficiente, nu doar pentru a-i ajunge pe aceștia din urmă, dar nici măcar pentru a se apropia de ei. Treptat, vor căuta alte dimensiuni pe care să-și construiască o stimă de sine înaltă – pot, de exemplu, excela în sport, artă – dar pot, la fel de bine, să adopte conduite antisociale.

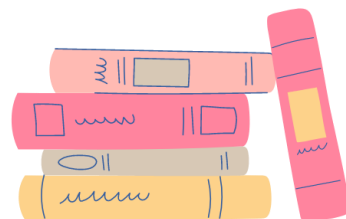
Ana este elevă în clasa a treia. Încă din clasa întâi, învățătoarea a indus un mediu competitiv. Acest mediu a fost întreținut și de ambițiile părinților. Copiii timizi, care nu se afirmau sau care nu aveau rapiditate în reacții, erau etichetați drept „plante” și mutați în spatele clasei, la geam, „la lumină”. Ana este un copil înfiat, cărora părinții adoptivi i-au oferit toată dragostea și tot sprijinul lor. Au crescut-o într-o atmosferă de respect și demnitate, au învățat-o să fie cooperantă, prietenoasă, deschisă, să-și exprime propria opinie fără teama de a fi ridiculizată. Este un copil cu inteligență peste medie, creativă, atrasă de pictură. În această clasă, Ana a fost copilul „altfel” pe care doamna învățătoare nu a știut să îl pună în valoare. Mediul concurențial a obosit-o pe fetiță, ea a început să nu-și mai facă temele, să le ascundă, să le facă pierdute, ajungând în situația de a substitui caietul unei colege și a-l prezenta drept al ei. Invidiată de colegi, neînțeleasă de învățătoare, Ana a început să fie ținta răutăților și chiar a violențelor fizice ale colectivului. A fost nevoie de intervenția unui psiholog pentru ca ea să înțeleagă și să accepte faptul potrivit căruia, comportamentele colegilor erau provocate de mediul școlar în care se dezvoltau și de presiunea psihică pusă de părinți asupra lor și că toate acestea nu aveau nimic de-a face cu ea, ca persoană, ca personalitate. Ana a dorit să fie mutată la altă școală, acolo regăsind plăcerea de a învăța, redescoperind colegialitatea, cooperarea, prietenia.

Cunoscutul psiholog american Alfie Kohn spunea despre competiție că este pentru stima de sine la fel ca zahărul pentru dinți.

Competiția face stima de sine precară și condiționată: valoarea unui om depinde de cât de mulți oameni a învins. Victoria e plăcută pentru o vreme, dar ea nu împlinește niciodată nevoile noastre fundamentale de siguranță sau competență. Mai mult decât atât, cu cât concurăm mai mult, cu atât avem nevoie să concurăm mai mult: e nevoie de victorii din ce în ce mai dramatice pentru a recâștiga acel sentiment plăcut adus de propriul câștig – în mod asemănător căpătăm toleranță la un medicament.

Kohn, A. **„Este vreodată competiția adecvată într-o clasă bazată pe cooperare?”**

Tot el remarca că mesajul central transmis de orice competiție este acela că oricine poate fi un potențial obstacol în calea propriului succes, ceea ce conduce la sentimente de invidie față de câștigător, de dispreț față de învinși, ostilitate și suspiciune față de toată lumea. „Nu numai că este irațional să ajuți pe cineva al cărui succes necesită eșecul tău, ci competiția creează un climat în care este improbabil ca ajutorarea să se întâmple în orice caz. Aceste consecințe decurg în mod natural și logic din competiția în sine; problemele nu vin de la indivizii implicați sau din felul în care ei abordează concursul. Mai mult decât atât, concursurile dintre echipe ne învață că singurul motiv pentru a lucra cu alții este învingerea unui alt grup de oameni care lucrează împreună” (*idem*).

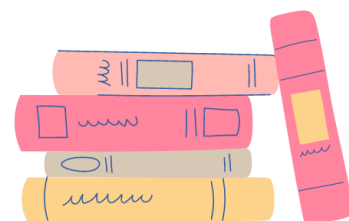
Șt. Boncu și C. Ceobanu, în *Psihosociologia școlară*, semnaleză că, în mod tradițional și chiar natural, mediul școlar este unul competitiv și că este resimțit astfel și de elevi. Autorii sunt de părere că, însuși profesorul/învățătorul, prin maniera de notare practică, stimulează sau întreține competiția.

„Dintre cele două modele de apreciere, notarea prin raportarea la grup și notarea individualizată, primul este utilizat cu precădere. El presupune o strânsă interdependență între rezultatele elevilor și acordarea notelor fiecăruia în funcție de media grupului – deci, în funcție de toți ceilalți. Acest model contribuie decisiv la crearea unor norme ce consacără competiția, elevii înțelegând că nu pot obține note mai mari decât dacă unora dintre colegii lor li se atribuie note mici. Alternativa recomandabilă la această modalitate de evaluare nu este atât notarea individualizată, cât una care să încurajeze colaborarea” (Momanu și Boncu, 2013, p. 286).

Teoria învățării prin cooperare se inspiră din teoria privind interdependența socială, care apare atunci când oamenii au obiective comune și când rezultatele fiecărui individ influențează acțiunile celorlalți. Interacțiunea dintre oameni este, practic, esențială pentru supraviețuire. Învățarea prin cooperare implică ipoteza că modul în care sunt planificate activitățile determină calitatea interacțiunii dintre elevi, rezultatele activităților fiind consecințe ale acestei interacțiuni. Astfel, unul dintre elementele principale care trebuie creat în clasă este interdependența pozitivă sau cooperarea.

„Principiile învățării prin cooperare fundează o largă varietate de forme de interacțiune, dar ea se concretizează în principal, în grupurile cooperative de învățare organizate de profesor după anumite tehnologii educaționale. De exemplu, profesorul poate să organizeze elevii în grupuri de patru, să le ceară să lucreze ca o echipă pentru a învăța un material, apoi să evalueze și să recompenseze echipele pe baza a ceea ce a învățat fiecare membru. Performanța grupului depinde de performanța fiecărui membru, astfel încât elevii devin interesați să se sprijine unul pe altul, să se încurajeze, să-și faciliteze unul altuia realizarea sarcinii” (Momanu, Boncu, 2013, p. 287).

Bineînțeles că simpla așezare a elevilor în grupuri nu înseamnă învățare prin cooperare. Ceea ce îi unește și-i face să devină un grup cooperativ este **scopul comun**. Doar acesta îi poate face pe copii să se implice în felul în care învață ceilalți, să-i ajute în eforturile lor de învățare.

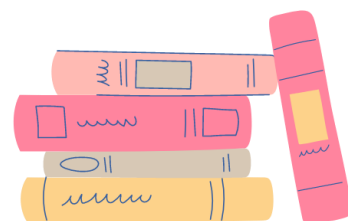
Dacă elevii vor fi recompensați că au învățat mai bine decât au făcut-o în trecut, ei vor fi mai motivați să învețe, decât atunci când sunt recompensați că au învățat mai bine decât colegii lor.

Ne întrebăm probabil, dacă învățarea prin cooperare a clasei este benefică pentru toți elevii.

„Simțul comun ne îndeamnă să răspundem negativ: intuim că elevii foarte buni ar putea fi dezavantajați în grupurile de învățare. Părinții gândesc astfel, profesorii gândesc astfel, ceea ce poate explica reținerea lor de a face apel la metodele cooperative.

Totuși, demersurile experimentale infirmă simțul comun. Dacă efectuăm comparații riguroase între elevii foarte buni din clasele organizate competitiv și elevii foarte buni din clasele în care se lucrează cu metode de învățare cooperativă, constatăm că ultimii au performanțe superioare. Elevii buni sunt avantajați evoluând în echipă; de fapt, ei câștigă din interacțiunea de grup tot atât cât câștigă și elevii slabi. Interacțiunea cu cei slabi reprezintă un profit pentru elevii foarte buni, pentru că ei se străduiesc să traducă limbajul manualului și pe al profesorului pentru colegii lor, să elaboreze explicații pe înțelesul acestora; în plus, elevii buni observă la cei fără performanțe școlare deosebite strategii cognitive care conduc la eșec și pe care ei înțeleg că trebuie să le evite” (Momanu, Boncu, 2013, p.292).

Învățarea prin cooperare este bazată pe teorii solide, validată de numeroase cercetări și operaționalizată în proceduri clare pe care le putem urma fără dificultate. Ea înseamnă, înainte de toate, un câștig în planul interacțiunii dintre elevi, generând sentimente de acceptare și simpatie. Cooperând, elevii învață să se încreadă în forțele proprii, crește stima de sine, se diminuează anxietatea resimțită la intrarea într-un ciclu de învățământ și se intensifică atitudinile față de profesor și nu în ultimul rând, generează armonie, acceptare, bună înțelegere, toleranță și respect, încredere în ceilalți colegi.

Denumirea activității: Loteria incluziunii

Prin învățarea colaborativă (Slavin, 1990), elevii sunt puși în situația de a *învăța ca o echipă* și nu doar a *face ceva ca o echipă*. Există trei condiții esențiale ale învățării prin cooperare:

1. „Recompensa de grup. Tehnicile de învățare cooperativă presupun acordarea unor recompense echipelor, pe baza performanței comune. Grupurile de elevi nu se află în competiție, ci fiecare grup poate obține recompensa dacă atinge anumite criterii de performanță stabilite de profesor.
2. Responsabilitate individuală. Realizarea obiectivului de învățare comun depinde de contribuția fiecărui membru. Desigur, conștientizarea acestui aspect îi determină pe membri să se preocupe de felul în care învață fiecare dintre colegii din echipă.
3. Oportunități egale de succes. Fiecare elev are posibilitatea de a contribui la succesul grupului ameliorându-și propria performanță. Performanța unui elev slab, în condițiile în care a evoluat mai bine comparativ cu felul în care evoluase în trecut, este la fel de valoroasă pentru echipă ca și performanța unui membru foarte bun”(*apud* Boncu, Ceobanu, 2013, p. 288).

Scopul activității:

- Dezvoltarea încrederii și a abilităților de muncă în echipă
- Comunicare eficientă în grup

Resurse:

Materiale: bilete de loterie, listă cu premiile, o cutie/ bol de sticlă etc

Temporale: 5 min (la începutul activității) + 5 min (la finalul orei)

Desfășurarea activității:

- Rugați elevii să se grupeze în perechi/ echipe pentru rezolvarea sarcinilor sau realizarea unui proiect.
- Oferiți fiecărei perechi/echipe un bilet de loterie pe care este înscris un număr.
- Anunțați elevii că, pe parcursul desfășurării activității *ii veți urmări atent*, iar la final, echipele care au lucrat bine împreună, au fost incluzivi, au permis ca ideile fiecărui membru să fie expuse, au dus sarcina la bun sfârșit vor putea participa la o loterie cu premii.
- Stabiliți, în funcție de numărul de echipe constituite, câte premii vor fi extrase.
- Pentru a vă asigura că au înțeles, rugați-i să descrie incluziunea printr-un cuvânt. Puteți face acest lucru în timp ce ei deja lucrează.
- Cu 6-8 minute înainte de finalul activității alegeți echipele care au respectat cerințele și introduceți biletele lor de loterie în bol/cutie etc.
- Extrageți premiile și felicitați câștigătorii împreună cu ceilalți copii.

Trips and tricks:

Premiile acordate pot fi de forma: dulciuri, schimbarea locului din bancă cu unul preferat, responsabil cu...(la clasele mai mici), invitație la cofetărie, mici cadouri (pixuri, agende, stickere etc).

Denumirea activității: Echipa spaghetelor

Frații Johnson (1994, *apud* Boncu, Șt., Ceobanu, C., 2013, p. 288), vorbind despre colaborarea din cadrul unui grup, consideră că ceea ce mobilizează elevii unei echipe să îndeplinească un obiectiv comun, ar exista în următoarele condiții:

- Interdependența pozitivă, adică membrii echipei depind unii de alții în așa măsură încât eșecul unuia îi afectează pe toți.
- Responsabilitatea individuală, fiecare elev fiind responsabil pentru partea care îi revine din sarcina de grup, dar și pentru întregul grup.
- Interacțiunea față în față, elevii încurajându-se unul pe celălalt, ajutându-se, oferindu-și informații și feedback.
- Utilizarea adecvată a abilităților de colaborare, profesorul sprijinindu-i și îndrumându-i pe elevi să-și dezvolte abilitățile de comunicare, de rezolvare a conflictelor, de luare a deciziilor etc.
- Procesarea de grup, elevii fixându-și scopuri de grup, își apreciază progresul, înțeleg ce ar trebui să schimbe pentru a funcționa mai bine ca grup data viitoare.

Scopul activității:

- Înțelegerea beneficiilor de a lucra în echipă
- Intercunoaștere și comunicare în grup

Resurse:

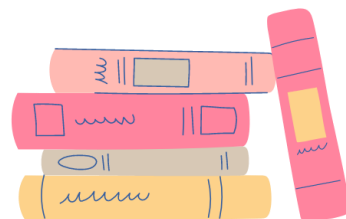
- Materiale: 1 -2 pachete de spaghete
- Temporale: 10 – 45 min

Desfășurarea activității:

- Împărțiți elevilor câte 9 – 10 fire de spaghete. Spuneti-le că, pe parcursul activității, trebuie să fie atenți la forța de care au nevoie ca să îndeplinească sarcinile.
- Cereți-le să ia una dintre spaghete și să o rupă.
- Cereți-le, în continuare, să ia trei spaghete și să pună în buchet cu colegul de bancă. După ce le-au pus împreună, puneți-i să le rupă de la jumătate.
- În continuare, împărțiți-i în grupuri alcătuite din 5-6 elevi și cereți-le să pună într-un buchet câte 3 spaghete de fiecare, apoi unul dintre ei să rupă buchetul format.
- În ultima parte a exercițiului, spuneți-le să pună într-un singur buchet toate spaghetele care le-au rămas. Un coleg desemnat de clasă va încerca să rupă buchetul.

Discuții după exercițiu:

- De câtă forță ați avut nevoie pentru a rupe o spaghetă?
- S-a rupt la fel de ușor buchetul de spaghete când v-ați unit mai mulți?
- S-a simțit diferit atunci când ați pus toate spaghetele într-un singur buchet?
- Da dacă ne gândim că această clasă ar fi pachetul de spaghete? Ce ar însemna acest lucru?
- Care credeți că ar fi, pentru fiecare dintre voi, beneficiile muncii în echipă?

- Gândiți-vă la un proiect în care va trebui să lucrați în echipă. Pe cine ați alege și de ce?

Să vedem ce spun alții despre munca în echipă! Pentru a întări într-un mod amuzant ideea de colaborare și cooperare, puteți viziona împreună cu elevii acest scurt videoclip.

<https://www.youtube.com/watch?v=WbCxRMBFRFA>

Trips and tricks:

*În funcție de timpul de care dispuneți, această activitate se poate desfășura în 5 min – 10 min la începutul unei ore în care aveți de rezolvat sarcini în echipe de lucru, mai ales dacă ați observat că nu colaborează eficient, că nu doresc să lucreze cu anumiți colegi etc., caz în care puteți sări peste videoclip.

*Dacă nu aveți paste la îndemână, puteți folosi hârtie.

Denumirea activității: Mesajul secret

Scopul activității:

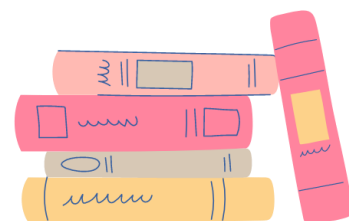
- Dezvoltarea colaborării și cooperării membrilor unui grup

Resurse:

- Materiale: baloane (câte unul pentru fiecare echipă), mesaje în interiorul balonului
- Temporale: 10 minute

Desfășurarea activității:

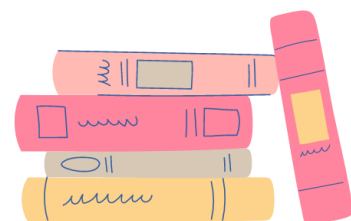
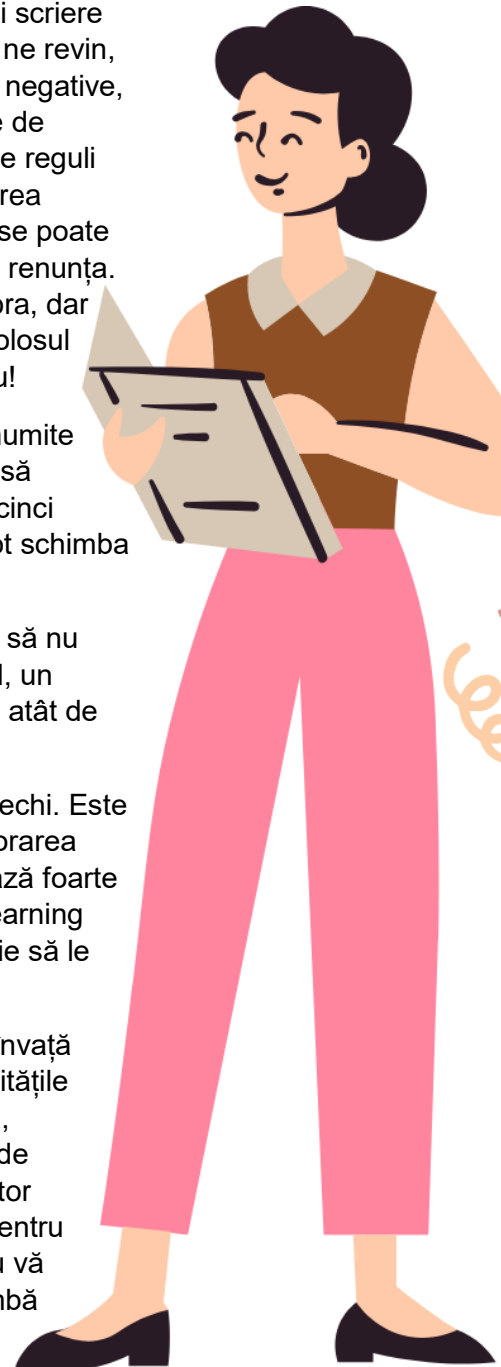
- Împărțiți copiii în grupuri de 4-5 jucători.
- Dați fiecărui grup câte un balon pe care să îl umfle.
- Spuneți elevilor că trebuie să se prindă de mâini și să țină balonul în aer, lovindu-l fără să își slăbească mâinile.
- Echipa care nu a scăpat balonul în 7-8 minute, va fi declarată câștigătoare, va putea sparge balonul și citi în fața clasei mesajul secret.
- Discutați cu elevii despre importanța cooperării

ÎN LOC DE FINAL, CÂTEVA GÂNDURI ȘI EXPERIENȚE PERSONALE

- ☆ Știm cu toții că fiecare clasă este o lume aparte, guvernată după propriile sale legi. În funcție de felul în care ne implicăm împreună în elaborarea și scrierea acestora, în promovarea lor și în înțelegerea responsabilităților care ne revin, mediul pe care-l construim va fi unul restrictiv și încărcat de tensiuni negative, sau unul bazat pe cunoaștere, pe acceptarea diferențelor și creștere de ambele părți. Discutați mereu cu copiii despre necesitatea stabilirii de reguli de conviețuire în sala de clasă. Cereți părerea lor, implicați-i în scrierea acestora. Stabiliți împreună ce reguli sunt absolute, fără de care nu se poate și care sunt regulile ce pot fi schimbate în timp, sau la care se poate renunța. Rugați-i să găsească "pedepse" adecvate pentru încălcarea acestora, dar pedepse care nu sunt punitive, ci mai degrabă de genul "muncă în folosul comunității". Explicați copiilor ce doriți și veți vedea câte idei bune au!
- ☆ Faceți-vă timp să aflați poveștile copiilor ca să înțelegeți mai bine anumite manifestări ale lor din clasă. Un mod bun de a face acest lucru este să desfășurați ore în aer liber sau să faceți drumeții împreună. Uneori, cinci minute de interacțiune sănătoasă, autentică, pot face mult bine și pot schimba relații.
- ☆ Fiți autentici și respectați elevii. Atunci când pretindem respectul lor, să nu uităm că noi suntem etalonul după care ei măsoară. Un zâmbet cald, un cuvânt frumos spus la momentul potrivit, poate crea acea atmosferă atât de necesară desfășurării unei lecții!
- ☆ Încercați să lucrați cât de des se poate cu copiii în echipă sau în perechi. Este universal știut că elevii învață cel mai bine unul de la celălalt. Colaborarea este una dintre abilitățile secolului 21 pe a cărei dezvoltare se mizează foarte mult. Din ce în ce mai folosită, metoda de învățare Project Based Learning aduce în atenția copiilor probleme ale lumii actuale, pe care ei trebuie să le rezolve printr-o muncă în echipă.
- ☆ Proiectele eTwinning sunt un alt mod de colaborare prin care copiii învață alături de copii din întreaga Europă. Aici ei dezvoltă multe dintre abilitățile esențiale pe care școala este chemată să le formeze: gândire critică, creativitate, cooperare, comunicare în limba maternă și într-o limbă de circulație europeană, abilități digitale etc. Ei iau contact cu cultura altor popoare, înțelegând și practicând incluziunea, toleranța, respectul pentru valori. Acest timp de proiecte sunt integrate în curricula școlară și nu vă răpesc timp suplimentar, dar vă îmbogățesc relația cu clasa și schimbă învățarea și sensul ei.
- ☆ Colaborați cu colegii din cancelarie, stabiliți activități comune, fie școlare, fie extrașcolare. Copiii văd și vă urmează exemplul. Vă reamintesc constant: sunteți modelul lor chiar și atunci când pare că nu vă plac!

Lucrăm împreună pentru o Europă incluzivă

☆ Organizați momente de celebrare a succesului. Faceți copiilor daruri care nu sunt costisitoare: un creion/pix mai deosebit, stickere, o scrisoare de mulțumire pentru că este elevul dumneavoastră, pur și simplu. Lăudați comportamentele dezirabile, încurajați învățarea prin recompense de genul - teme mai puține, cinci minute de împărtășire a unei experiențe care nu are legătură cu ora, caramelle, un instrument digital de care nu știau, o oră desfășurată în parc etc.

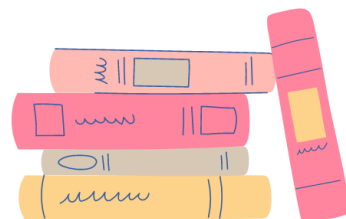
☆ Mergeți cu ei la colindat, duceți pachete la casele oamenilor nevoiași. Strângeți jucării sau haine pentru copiii din orfelinate, strângeți și donați cărți unei biblioteci școlare. Vizitați un cămin de bătrâni.

☆ Ajutați-i să orneze clasa de sărbători, participați la serbările lor din școală. Dacă aveți copii talentați, mergeți să-i vedeți pe scenă sau să le vedeți expozițiile de pictură, poezie etc.

☆ Implicați-vă alături de ei în voluntariate, sunt foarte multe astfel de activități. Chemați experți care să le vorbească despre lucruri care au relevanță pentru ei. Lumea digitală ne oferă atât de multe oportunități!

☆ Organizați un târg de prăjituri sau de obiecte de împodobit și folosiți banii strânși pentru a cumpăra bilete la cinema/teatru etc. Mergeți cu ei la Opera Comică pentru Copii, la un meci de fotbal, la patinoar sau pur și simplu construiți un om de zăpadă împreună, în curtea școlii.

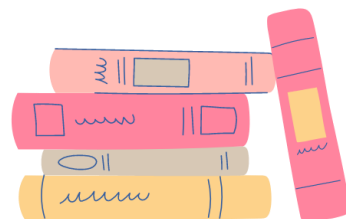
Sunt o mulțime de lucruri pe care le puteți face alături de elevii dumneavoastră. Școala nu trebuie să fie un loc sterp, fără bucurie și lipsit de speranță. Putem face foarte multă lumină acolo unde suntem și putem schimba viața. Pare puțin science fiction, dar nu e. Pare utopic, dar nu e. E doar modul de a aduce umanitatea și căldura sufletească într-o relație care se degradează pe zi ce trece. Cine ar putea să o salveze, dacă nu iubirea?

Când am ales să fim profesori, am știut că nu o facem pentru glorie și, cu atât mai puțin pentru bani. Am știut, sau doar ne-am imaginat, că nu vom avea doar un copil, că "ai noștri" va fi un termen care-i va amesteca pe cei personali cu cei din școală. Poate nu am știut că vom da tribut acestei iubiri multe nopți și multă frustrare. Poate nici că nu vom putea să lăsăm la ușa casei toate problemele școlii, deși invers o facem mereu. Dar, ceea ce am știut cu siguranță, este că a-i învăța pe alții este un act de profundă credință și că fără dragoste pentru aproapele nostru, pentru acești copii și tineri - mulți dintre ei rătăciți, deșolați, lipsiți de speranță - fără dragoste pentru fiecare în parte și pentru toți la un loc, nu avem nimic.

Individul nu-si este și nici nu-și poate fi suficient sieși. El există în și prin relațiile lui. Ceilalți îi sunt egali, iar relațiile cu ei constituie mediul de a se dăruie pe sine. Cu cât relațiile sale interpersonale sunt mai sănătoase, cu atât viața lui psihică și socială este mai echilibrată, mai prolifică/mai productivă. Prin urmare, în această viziune, relațiile umane sunt primordiale și, totodată, prilejul individului de a fi în lume, în și prin comunitatea din care face parte.

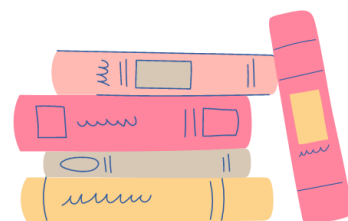
Gabriel Albu, 2013a, p.12

BIBLIOGRAFIE

- ✓ Albu, G. – (2016), *Interogație și autointerogație în educație*, București: Editura Didactică și pedagogică, R.A
- ✓ Albu, G. – (2013a), *Relațiile interpersonale. Aspecte instituționale, psihologice și formativ-educative*, Iași: Editura Institutul European
- ✓ Albu, G. – (2013b), *Grijile și îngrijorările profesorului*, Pitești: Editura Paralela 45
- ✓ Albu, G. – (2005), *O psihologie a educației*, Iași: Institutul European
- ✓ Arădăvoaice, G. – (2003), *Arta armonizării relațiilor interumane*, Filipești de Târg: Editura Antet
- ✓ Campbell, R. – (2001), *Educația prin iubire*, București: Editura Curtea Veche
- ✓ Chapman, G., Chapman, R. – (2011), *Cele cinci limbaje de iubire ale copiilor*, București: Editura Curtea Veche
- ✓ Truța, E., Mardar, S. – (2007), *Relația profesor-elevi: blocaje și deblocaje*, București: Editura Aramis Print
- ✓ Verza, E., Verza, F.E. – (2000), *Psihologia vârstelor*, București: Editura Pro Humanitas
- ✓ Alzina, R.B. – (2003), *Educacion emocional y competencias basicas para la vida*, Revista de Investigacion Educativa, pdf, <http://revistas.um.es/rie/article/view/99071>
- ✓ Barcelar, L. De S., – *Competencias emocionales y resolucion de conflictos interpersonales en el aula*,
- ✓ [EL PAPEL DE LA EDUCACIÓN EMOCIONAL EN LA ENSEÑANZA FORMAL](#)
- ✓ [Modul 7 Management educational.pdf](#)
- ✓ <https://www.living-democracy.com/>
- ✓ [Museo Memoria y Tolerancia](#)

Material realizat cu sprijinul financiar Active Citizens Fund România, program finanțat de Islanda, Liechtenstein și Norvegia prin Granturile SEE 2014-2021. Conținutul acestui material nu reprezintă în mod necesar poziția oficială a Granturilor SEE și Norvegiene 2014-2021; pentru mai multe informații accesați www.eeagrants.org

Raport publicat de Fundația Romanian Angel Appeal
București, noiembrie 2022
